

Bruselis, 2012 12 05
SWD(2012) 409 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
pridedamas prie dokumento

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos

dėl „jaunimo garantijų“ iniciatyvos nustatymo

{COM(2012) 729 final}

Oficialaus dokumento SWD(2012) 409 vertimas

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS *pridedamas prie dokumento*

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl „jaunimo garantijų“ iniciatyvos nustatymo

1. KAS YRA „JAUNIMO GARANTIJŲ“ INICIATYVA?

1.1. „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąvoka

Jauniems žmonėms sunku įsitvirtinti darbo rinkoje. Dabartinės krizės sąlygomis tie sunkumai dar padidėjo – tokiomis ekonominėmis aplinkybėmis jauni žmonės dažnai atleidžiami pirmutiniai, o samdomi paskutiniai. Būtina – dabar ir ateityje – imtis konkrečiai jaunimui skirtų atsakomųjų priemonių ir šiomis aplinkybėmis Komisija teikia Tarybos rekomendaciją dėl „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos nustatymo.

Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jaunimas per keturis mėnesius po mokyklos baigimo ar darbo netekimo gautų gerų pasiūlymų dirbti, toliau mokytis, atlikti gamybinę praktiką ar stažuotę.

Ši „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąvoka nėra nauja. Dar 1981 m. Šiaurės taryba¹ apibrėžė tai kaip „socialinę padėtį, kuriai esant visam jaunimui garantuojamos realios švietimo, mokymo ir darbo galimybės atsižvelgiant į, viena, asmens siekius, sugebėjimus ir interesus ir, antra, visuomenės poreikius ir tikslus“. Šiandien būtų galima pridurti „ir ekonomikos“.

Jaunimas turėtų būti remiamas taip, kad būtų užtikrinamas įsidarbinimas, tolesnis mokymasis, dalyvavimas gamybinėje ar mokomojoje praktikoje. Atsižvelgiant į konkretaus asmens padėtį, reikalinga parama nebus vienoda. Daugeliui jaunuolių užtenka trumpalaikio ir nedidelio įsikišimo, kaip antai bendro profesinio orientavimo, švietimo ir informacijos apie darbo rinką, kad jie galėtų patys nurodytu laikotarpiu gauti norimą darbą. Kitiems reikės įvertinti galimybes patekti į darbo rinką, padėti susirasti tinkamą darbą ir prireikus – apmokyti parengti gyvenimo aprašymą. Dar kitiems – o tai dažnai būna mažiau galimybių turintys jaunuoliai (kaip antai žemos kvalifikacijos arba susiduriantieji su kitomis kliūtimis) – reikės taikyti didesnės apimties, ilgesnės trukmės ir sudėtingesnes įsikišimo priemones ir teikti realius pasiūlymus, kad jiems taip pat būtų užtikrinta „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos nauda.

Iš tiesų, „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos tikslas yra užtikrinti, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje, kad visiems jaunuoliams, kuriems nepavyko patiems susirasti pasiūlymo, per tam tikrą laiką būtų pateiktas darbo, tolesnio mokymosi, gamybinės praktikos ar mokomosios praktikos pasiūlymas.

Atsižvelgiant į dabartinį didelį nedarbo lygį visoje Europoje, į naujausius Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) atliktus įverčius², iš kurių matyti, kad ši tendencija per kelerius artimiausius

¹ *Youth Guarantee: Theory or Reality* („Jaunimo garantijos: teorija arba realybė“), Šiaurės ministrų tarybos sekretoriatas, 1981 m. birželio mėn.

² http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_189461/lang--en/index.htm.

metus priešinga linkme tikrai nepasikeis, ir visų pirma į nepakeliamai didelį jaunesnių negu 25 metų jaunuolių, kurie nei dirba, nei mokosi, skaičių – jų yra daugiau kaip 7,5 mln., būtina, kad „Jaunimo garantijų“ iniciatyva kuo skubiau padėtų sumažinti tuos skaičius ir bet kuriuo atveju sustabdyti šios grupės didėjimą.

Todėl Europos Komisija ragina valstybes nares imtis veiksmų ir per keturis mėnesius po darbo netekimo ar mokyklos baigimo suteikti jaunuoliams galimybę pasinaudoti „Jaunimo garantijų“ iniciatyva. „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sėkmė priklauso nuo daugelio veikėjų ir veiksmų (pvz., klausimų, tokių kaip informuotumas ar įsisavinimas, sprendimo), todėl Komisija siūlo gairių rinkinį, kuris būtų įtrauktas į rekomendacijas; tas rinkinys išsamiau aptariamas šio Komisijos tarnybų darbinio dokumento 3 skirsnyje.

1.2. Principai, į kuriuos reikia atsižvelgti rengiant programas

Rengiant „Jaunimo garantijų“ programą gali kilti nemažai principinių klausimų ir dėl nevienodos padėties atskirose valstybėse narėse (arba regionų ar vietos lygmeniu) gali skirtis tai, kaip ta programa bus parengta ir įgyvendinama.

Pirma, reikėtų pažymėti, kad jaunuoliai, nors jiems ir reikalinga speciali stebėseną ir įsikišimas taikant bendrąją „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, **nėra vienuose grupė ir jų socialinė aplinka skiriasi; todėl ypatingą dėmesį reikės skirti tiems jaunuoliams, kuriems kyla ypatinga rizika prarasti galimybę dirbti ar mokytis arba ir toliau neturėti tokios galimybės.** Pavyzdžiui, jaunos moterys nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje lieka ilgiau nei jauni vyrai ir jų kaita šioje grupėje yra mažesnė nei vyrų, ypač Pietų ir Rytų Europoje (Bulgarijoje, Čekijoje, Graikijoje, Vengrijoje, Italijoje, Maltoje ir Lenkijoje), kurioje jaunos moterys sudaro didesnę metinės nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų populiacijos ir 2006–2009 m. laikotarpiu nė karto nedirbusiųjų ir nesimokiusiųjų populiacijos dalį, o jų pasitraukimo iš šios grupės rodikliai yra mažesni nei vyrų³. Tačiau nedirbusioms ir nesimokiusioms moterims pradėjus dirbti ar mokytis tikimybė vėl patekti į nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupę kai kuriose šalyse yra mažesnė. Jaunos moterys nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje išlieka ilgiau turbūt dėl to, kad nedirbančios ir nesimokančios moterys dažniau būna neaktyvios, o ne bedarbės. Rengdamos „Jaunimo garantijų“ programą ir ją įgyvendindamos, valstybės narės turėtų atkreipti dėmesį į su lytimi susijusį problemų aspektą. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių jaunų moterų aprėpties rodikliai (t. y. jaunų dalyvių skaičius, išreikštas 15–24 metų amžiaus nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų populiacijos procentine dalimi) visose šalyse šiuo metu yra mažesni nei vyrų. Vertinant aktyvios darbo rinkos politikos priemones, vidutinis jaunų moterų aprėpties rodiklis yra 26,3 %, o jaunų vyrų – 33,9 %. Mokymo priemonių srityje aprėpties rodiklių skirtumai pagal lytį siekia 8,5 procentinio punkto (atitinkamas jaunų moterų rodiklis yra 13 %, o vyrų – 21,5 %)⁴.

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (*Eurofound*)⁵ nustatė aštuonis įvairius pagrindinius veiksnius, dėl kurių jaunuolių tikimybė patekti į nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų kategoriją didėja: i) negalia; ii) imigracinė kilmė; iii) prastas išsilavinimas; iv) gyvenimas atokiose vietovėse; v) nedidelės namų ūkio, iš kurio kilęs jaunuolis, pajamos; vi) bedarbiais buvę tėvai; vii) prastas tėvų išsilavinimas ir viii) tai, kad tėvai yra išsituokę. Šie pagrindiniai veiksniai, ypač kai jie

³ Europos lyčių lygybės ekspertų tinklo skaičiavimai.

⁴ Europos lyčių lygybės ekspertų tinklo ataskaita *Starting fragile: gender differences in the youth labour market*, 2012 m.

⁵ *Eurofound* (2011 m.) „Jaunimas ir NEET Europoje. Pirmosios išvados“.

pasireiškia kartu, gali lemti prastus rezultatus, o kartais ir diskriminaciją, ir mokykloje, ir darbo rinkoje, dėl kurių žengti tolesnius žingsnius šiems jaunuoliams tampa ypač sunku.

Taigi šiomis programomis turėtų būti siekiama pakeisti jaunuolių, kurie šiuo metu yra labiausiai nutolę nuo darbo rinkos, kurie netekę darbo ar baigę mokyklą gali būti dar nepasirengę priimti realų darbo pasiūlymą ir kuriems gali reikėti konkrečių mokymo pasiūlymų ir intensyvaus ugdomojo vadovavimo, padėtį. Iš tiesų, *Eurofound*⁶ teigė, jog Švedijoje įgyta patirtis rodo, kad, jaunuolius įdarbinus per gana trumpą laiką, problemos sprendimas gali nebūti ilgalaikis. Teikiant jaunuoliams „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos pasiūlymus, reikia atsižvelgti į struktūrinio pobūdžio rūpestį keliančius klausimus, kaip antai įgūdžius ir kvalifikaciją.

Antra, rengiant „Jaunimo garantijų“ programą būtų galima atsižvelgti į **abipusio išipareigojimo principus**, kaip antai taikomus suaugusiesiems ir jų dalyvavimui įgyvendinant aktyvios darbo rinkos politikos priemones. Iš tiesų, būtų galima numatyti, kad, norint gauti pasiūlymą pagal „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, reikėtų užsiregistruoti užimtumo tarnyboje. Tačiau šiuo atveju būtų svarbu išspręsti tokius klausimus kaip, visų pirma, su tokia registracija siejamas gėdos jausmas ir informuotumo apie išmokas užsiregistravus užimtumo tarnyboje didinimas.

Be to, daugelyje šalių išmokų (kartais ir šalpos išmokų) mokėjimas yra siejamas su dalyvavimu kokioje nors aktyvumo skatinimo programoje. Užtikrinti, kad jauni bedarbiai priimtų jiems pateiktus pasiūlymus ir taip sumažinti nedarbo paliekamų randų poveikį, būtų galima taikant su išmokomis susijusias sankcijas, jei jaunuoliai nedalyvautų „Jaunimo garantijų“ iniciatyvoje⁷.

Tačiau toks požiūris taip pat yra susijęs su tam tikromis išlygomis, nes ypač pažeidžiami jaunuoliai tokiu atveju galėtų dar labiau nutolti nuo užimtumo tarnybų ir juos būtų dar sunkiau pasiekti. Išvengti pasitraukimo iš iniciatyvos visų pirma galima planuojant atskiriems asmenims kruopščiai pritaikytus veiksmus ir rūpinantis jų įdarbinimu.

Jei jaunuoliai pasitraukė iš aktyvumo skatinimo programų (ir neteko išmokų), turi būti nustatytos priemonės, kuriomis būtų užtikrinta, kad šie jaunuoliai nebūtų palikti nuošalyje ir kad būtų tarnybos, kurios galėtų jiems padėti ir palaikyti su jais ryšį siekdamos nustatyti, kur slypi problemos ir kaip įtikinti juos toliau mokytis, siekti profesinio mokymo ir naudotis visomis kitomis integracijos į darbo rinką priemonėmis (pvz., dalyvauti mokomojoje praktikoje, gamybinėje praktikoje ir t. t.).

Trečia, rengiant programas reikėtų atkreipti dėmesį į **neveiklumo ciklų** potencialą. Kaip programoje turėtų būti sprendžiami klausimai, susiję su tais jaunuoliais, kurie pirma laiko pasitraukia iš programos, arba su tais, kurie pasinaudoja garantuotu pasiūlymu, bet paskui jiems tenka pasinaudoti kitu garantuotu pasiūlymu? Į programą turėtų būti įtrauktos priemonės ar veiksmų planai, padedantys nutraukti jaunimo neveiklumo ciklus ir jų išvengti, nes dėl tokių ciklų tų jaunuolių motyvacijos stoka gali dar padidėti ir gali būti prarastas jų žmogiškasis kapitalas.

Ketvirta, „Jaunimo garantijų“ programoje galėtų būti atsižvelgta į galimą **moralinę riziką**, kai jaunuoliai kliaujasi, kad pasiūlymą jiems pateiks išorės organizacija, kaip antai užimtumo tarnyba. Rengiant programą galima numatyti, kaip tokių atvejų išvengti, pavyzdžiui, nustatant aktyvų ir individualizuotą orientavimą proceso pradžioje, padedant jaunuoliams susirasti jiems patrauklias laisvas darbo ar studijų vietas ir teikiant jiems paramą pretenduojant į šias vietas, kad jų sėkmės tikimybė būtų didesnė.

⁶ *Eurofound* (2012 m.) „„Jaunimo garantijų“ iniciatyva. Suomijos ir Švedijos patirtis“.

⁷ Apibūdinta 2.2 poskirsnyje.

Penkta, valstybėms narėms reikės nuspręsti, koku lygmeniu įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą ir ją valdyti. Valstybėse narėse, kuriose švietimo, mokymo ir užimtumo politikos priemonių įgyvendinimas decentralizuotas, ši iniciatyva galėtų būti įgyvendinama **regionų arba net vietos lygmeniu**, tačiau būtų svarbu užtikrinti, kad nacionalinėje ministerijoje, įstaigoje ar organizacijoje būtų sukurtas nacionalinio koordinavimo mechanizmas, kad būtų galima vadovauti tam įgyvendinimui. Tai gali padėti spręsti klausimus, susijusius su regionų skirtumais ar vietos aplinkybėmis, pvz., priemiesčiuose, kaimo ar atokiose vietovėse, esančiomis toje pat šalyje, ir kartu dirbti kuo arčiau jaunimo, kuriam skirta ši iniciatyva.

Galiausiai siekiant išvengti neigiamo nedarbo poveikio (taip pat žr. 2.2 skirsnį) į „**Jaunimo garantijų**“ programą rekomenduojama įtraukti **termino taisyklės**⁸. Komisija siūlo, kad valstybės narės „Jaunimo garantijų“ programos priemonės visiems jaunuoliams pasiūlytų per keturis mėnesius po darbo netekimo ar pasitraukimo iš švietimo sistemos. Įsikišimo priemonių termino taisyklės jau numatytos daugelyje viešųjų užimtumo tarnybų⁹. Be to, daugelyje šalių jauni bedarbiai jau yra priskiriami prioritetinei grupei, dėl kurios viešosios užimtumo tarnybos turi imtis ankstyvų įsikišimo priemonių¹⁰.

1.3. Konkrečių šalių pavyzdžiai

Garantijų priemonė, panašiausia į nustatytąją Komisijos pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos tuo požiūriu, kad jaunuoliams siūlomas darbas, gamybinė praktika, mokomoji praktika ir galimybės tęsti mokslus, taikoma **Suomijoje**. Remdamasi ilgalaikę „jaunimo garantijų“ priemonių įgyvendinimo patirtimi, Suomijos Vyriausybė siekia užtikrinti, kad naujoji garantijų priemonė būtų išsamesnė, kad ji būtų labiau prevencinio pobūdžio ir kad joje būtų sujungti užimtumo ir švietimo elementai. Ši garantijų priemonė¹¹ bus įgyvendinama nuo 2013 m. pradžios ir ją būtų galima apibendrinti taip:

„Kiekvienam jaunesniam negu 25 metų jaunuoliui ir mokslus neseniai baigusiam jaunesniam negu 30 metų jaunuoliui tapus bedarbiu per tris mėnesius bus pasiūlytas darbas, mokomoji praktika, galimybė mokytis darbo vietoje, studijuoti arba tam tikrą laiką skirti praktiniam mokymui ar perkvalifikavimui.“

⁸ Dauguma šalių įtraukia visus jaunuolius, kurie ieško darbo ar mokymo galimybės, žr. Europos Komisijos dokumentą (2011 m.) „Lyginamoji jaunimo integracijos analizė“ (angl. *Comparative paper on youth integration*), nuo p. 14.

⁹ AT (mokymo garantija per 3 mėnesius), BE – FOREM (per 4 savaites nuo registracijos asmuo turi būti susietas su darbo rinka), BE – VDAB (per 4 mėnesius nuo registracijos – „Jaunimo veiksmų planas“), DK (pokalbis su jaunesniais nei 30 metų jaunuoliais per 3 mėnesius; kiekvienas turi teisę per 3 mėnesius pasinaudoti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis), DE (teisėnuostata – jaunesnių nei 25 metų jaunuolių darbu pasirūpinama nedelsiant), FI (garantija suteikiama visiems jaunesniams nei 30 metų žmonėms), PL (per 6 mėnesius pateikiamas pasiūlymas, kuriuo siekiama skatinti asmens aktyvumą), ES (taikoma mokymo arba stažo garantija), SE (per 90 dienų nuo registracijos pasiūloma įvairių rūšių veikla), NL ir LT yra nustačiusios atitinkamas gaires, SI, BG, CZ, EE, MT ir FR siūlo paramos priemonės pirmenybę suteikiant jaunimo grupei (Europos Komisija (Judumo laboratorija), 2012 m. „2012 m. viešųjų užimtumo tarnybų atsako į krizę klausimynas“, p. 16).

¹⁰ Europos Komisija (2011 m.) „Jaunimo garantijų programos. Žemos kvalifikacijos jaunuoliams taikomi viešųjų užimtumo tarnybų metodai ir priemonės“ (angl. *Youth Guarantees: PES approaches and measures for low-skilled young people*), teminis apibendrinamasis dokumentas, 4 skyrius; Eurofound (2012 m.) „Naujausi politikos pokyčiai, susiję su nedirbančiais, nesimokančiais ir nedalyvaujančiais mokymuose (angl. NEET), Dublinas.

¹¹ Suomijos darbo ir ekonomikos ministerija, „2013 m. jaunimo garantijų iniciatyva“, http://www.tem.fi/files/34025/Social_guarantee_for_youth_2013.pdf.

„Kiekvienam mokyklą baigusiam jaunuoliui bus garantuota galimybė mokytis aukštesnės pakopos mokymo įstaigoje, dalyvauti profesinio rengimo ir mokymo, gamybinės praktikos, jaunimo praktinio mokymo, perkvalifikavimo programoje ar kitose priemonėse¹².“

Be Suomijos, įvairių iniciatyvų, kuriomis būtų prisidėta prie „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos, kai ji bus visiškai įgyvendinta, sėkmės, yra ir kitose valstybėse narėse¹³ (pvz., Čekijoje, Danijoje ir Prancūzijoje). Tai, pavyzdžiui, yra karjeros valdymo įgūdžių lavinimo ir profesinio orientavimo mokyklose programos, bendras profesinis orientavimas, ugdomasis vadovavimas negalią turintiems jaunuoliams, siekiant užtikrinti, kad jie baigtų mokyklą, ir padėti jiems lengviau iš mokyklos pereiti į darbo rinką, pagalba ieškant darbo, individualus orientavimas, pagalba ieškant tinkamo darbo, subsidijos darbdaviams, gamybinės praktikos ir profesinio mokymo sistemos. Šios programos – įvairiose valstybėse narėse nevienodu mastu – siūlomos studentams, jauniems bedarbiams, mokyklos nebaigusiems asmenims, nedirbantiems ir nesimokantiems asmenims bei negalią turintiems jaunuoliams. Jauniems bedarbiams paremti dažnai naudojamos visų pirma gamybinės ir (arba) mokomosios praktikos programos.

Programas paprastai būna numatyta pradėti taikyti per tam tikrą skaičių dienų ar mėnesių nuo tos dienos, kai asmuo užsiregistruoja kaip bedarbis, tačiau paprastai neduodama pažado, kad taikant šias programas bus pasiūlytas darbas, gamybinė praktika, mokomoji praktika ar profesinis mokymas. Visos šios iniciatyvos paprastai įgyvendinamos per viešąją užimtumo tarnybą ar kitą viešojo administravimo įstaigą.

Kai kurios iš priemonių, kuriomis siekiama skatinti jaunimo aktyvumą ir mažinti nedarbo lygį, finansuojamos Europos socialinio fondo lėšomis (kaip antai Bulgarijoje, Čekijoje ir Latvijoje).

Austrijoje¹⁴ 2008 m. nustatyta jaunuoliams iki 18 metų skirta „Mokymo garantijų“ priemonė, kuria jaunuoliams, nesusirandantiems galimybės atlikti gamybinę praktiką įmonėje, suteikiama galimybė gamybinės praktikos metu mokomo amato išmokyti viršesnio nei įmonės lygmens mokymo įstaigoje, kurios veiklą finansuoja viešoji užimtumo tarnyba. Pagal šią priemonę specialiųjų poreikių turintys gamybinės praktikos dalyviai gali pasinaudoti integruoto mokymo sistema, apimančia dalinę arba ilgalaikę gamybinę praktiką. 19–24 metų jaunuoliams skirta veiksmų programos „Ateitis jaunimui“ „Darbo ir mokymo garantijų“ priemone užtikrinama, kad bedarbiams jaunuoliams užsiregistravus viešojoje užimtumo taryboje per pirmuosius šešis mėnesius jiems būtų pasiūlyta darbo vieta, tikslinis mokymas arba subsidijuojama darbo vieta. Be pagrindinių į poreikius orientuotų subsidijų ir darbo užmokesčio normų, suderintų pagal kolektyvinius susitarimus, siūlomos su kokybe ir darbo rinka susijusios paskatos, kuriomis siekiama skatinti darbdavius kurti papildomas mokymo vietas ir gerinti mokymo kokybę. Taigi darbdaviai gaus paramą, jei jų gamybinės praktikos dalyviai per baigiamąjį po gamybinės praktikos laikomą egzaminą gaus puikius arba gerus pažymius.

Pagal **Švedijoje** taikomą metodą bedarbiai jaunuoliai skatinami aktyviai ieškoti darbo. Pagal šią programą iš pradžių pradiniu trijų mėnesių laikotarpiu teikiama sustiprinta parama ir vertinami asmens pastangų susirasti darbą rezultatai. Pasibaigus šiam pradiniam laikotarpiui, pradedama aktyviai ieškoti tinkamo darbo ir kartu imamasi platesnio masto veiksmų – tai gali būti gamybinė praktika arba tolesnis mokymasis.

¹² Ugdymo plane „Švietimas ir moksliniai tyrimai 2011–2016 m.“ tai vadinama „švietimo garantija“, kuri yra „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos dalis.

¹³ Šių priemonių apžvalga pateikiama šio dokumento 1 priede.

¹⁴ „Jaunimas ir darbas Austrijoje“;

<https://broschuerenservice.bmask.gv.at/PubAttachments/ArbeituJugend2012engl.pdf?db=-1>.

1.4. ES lygmens veiksmai siekiant parengti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą

Politinė valia padėti jaunimui pereiti iš mokyklos į darbo rinką ES lygmeniu pastaraisiais metais taip pat buvo labai stipri.

Jau 2005 m. Taryba sutiko, kad įgyvendinant Užimtumo politikos gaires¹⁵ (2005–2008 m.) „kiekvienam darbo neturinčiam jaunuoliui per 6 nedarbo mėnesius būtų pasiūlyta nauja galimybė“. 2008 m.¹⁶ Taryba mokyklą baigusiams jaunuoliams šį laikotarpį sutrumpino iki „ne daugiau kaip 4 mėnesių“.

Iki 2010 m. tokia priemonė visoje ES dar nebuvo įgyvendinama, nors ir Europos Parlamentas, ir Europos jaunimo forumas aktyviai siekė perkelti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą į ES lygmenį.

2010 m. rugsėjo mėn. pavyzdinėje iniciatyvoje „Judus jaunimas“¹⁷ Komisija pristatė politinių veiklos prioritetų rinkinį, kuriuo siekiama mažinti jaunimo nedarbą, ypatingą dėmesį skiriant perėjimo iš švietimo sistemos į darbo rinką lengvinimui ir darbo rinkos segmentacijos mažinimui. Komisija visų pirma paragino valstybes nares užtikrinti, kad visiems jaunuoliams per keturis mėnesius nuo mokyklos baigimo būtų suteiktas darbas, tolesnio mokymosi galimybės ar pradėtos taikyti aktyvumo skatinimo priemonės, ir tai turėtų būti įgyvendinama pagal „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą.

2011 ir 2012 m. ne kartą vėl raginta tai padaryti, visų pirma Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento ir Europos jaunimo forumo, bet nelabai sėkmingai. 2011 m. gruodžio mėn. Komunikate dėl jaunimo galimybių iniciatyvos¹⁸ Komisija paskelbė apie Europos Parlamento parengiamųjų veiksmų, kurie yra susiję su „Jaunimo garantijų“ iniciatyva ir kuriems skirtas 4 mln. EUR biudžetas, įgyvendinimą ir 2012 m. balandžio mėn. Užimtumo srities dokumentų rinkinyje¹⁹ dar kartą pabrėžė savo įsipareigojimą įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą paskelbdama Tarybos rekomendacijos pasiūlymą.

2012 m. balandžio mėn. Horsense vykusiame neoficialiame užimtumo ir socialinių reikalų ministrų susitikime pirmininkaujanti Danija surengė seminarą dėl „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos įgyvendinimo būdų.

Savo ruožtu Europos Parlamentas 2012 m. gegužės 24 d. rezoliucijoje²⁰ ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 2012 m. liepos 12 d. nuomoneje²¹ pateikė pastabas dėl Komunikato dėl jaunimo galimybių iniciatyvos. Į abu dokumentus buvo įtraukti aspektai, konkrečiai susiję su „Jaunimo garantijų“ iniciatyva.

Į 2012 m. sausio mėn. pateiktą kasmetinę Viešųjų užimtumo tarnybų tinklui siunčiamą anketą dėl gebėjimo prisitaikyti prie krizės buvo įtrauktas veiksmų, kurių imamasi jaunimo nedarbo problemoms spręsti, modulis. 2012 m. birželio mėn. surengtame viešųjų užimtumo tarnybų vadovų posėdyje šio

¹⁵ Tarybos sprendimas 2005/600/EB, OL L 205, 2005 8 6, p. 21.

¹⁶ Užimtumo politikos gairės (2008–2010 m.), Tarybos sprendimas 2008/618/EB, OL L 198, 2008 7 26, p. 51.

¹⁷ COM(2010) 1047, 2010 m. rugsėjo 15 d., pateiktas įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ ir Europos užimtumo strategiją.

¹⁸ COM(2011) 933, 2011 m. gruodžio 20 d.

¹⁹ „Ekonomikos atsigavimas kuriant darbo vietas“, COM (2012) 173, 2012 m. balandžio 18 d.

²⁰ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0224+0+DOC+XML+V0//EN>.

²¹ CESE 1579/2012, SOC/450, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.21992>.

tinklo atstovų paprašyta pateikti ataskaitas apie pokyčius nuo 2012 m. sausio mėn., ypač susijusius su jaunimu.

Imantis tolesnių veiksmų pagal užimtumo srities dokumentų rinkinį, 2012 m. birželio mėn. „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos perspektyvos buvo aptartos su socialiniais partneriais, o 2012 m. rugsėjo mėn. buvo surengtas Europos jaunimo forumo ir sektoriinių socialinių partnerių organizacijų atstovų susitikimas. „Jaunimo garantijų“ iniciatyva su socialiniais partneriais dar kartą buvo aptarta 2012 m. spalio 23 d. Socialinio dialogo komitete.

Galiausiai 2012 m. birželio 29 d. Europos Vadovų Taryba valstybes nares paragino labiau stengtis didinti jaunimo užimtumą, kad „per keletą mėnesių po mokyklos baigimo jaunuoliai gautų kokybiško darbo pasiūlymą, jiems būtų sudarytos tęstinio mokymosi, gamybinės praktikos ar stažuočių galimybės“. Ji taip pat konstatavo, kad tokios priemonės galėtų būti remiamos iš Europos socialinio fondo (ESF), o valstybės narės turėtų naudotis galimybėmis finansuoti laikinas įdarbinimo subsidijas šio fondo lėšomis.

1.5. Pasiūlymo pagrindimas

Komisija kartu su visomis valstybėmis narėmis yra labai susirūpinusi dėl dabartinės jaunimo padėties darbo rinkoje ir nepaliaujamo tos padėties blogėjimo. Didžiulis jaunimo nedarbas kenkia visai Europai: jo kaina yra didelė dabar ir bus didelė ateityje. Lėšos, kurios sutaupomos įgyvendinant „Jaunimo garantijų“ iniciatyvas, – tai ne tik sutaupytos socialinės apsaugos išlaidos. Sumažinus nedarbą ir išvengus įgūdžių praradimo jaunimas gautų ilgalaikės naudos, ekonomika dėl mažesnio nedarbo per visą gyvenimo ciklą gautų daugiau pajamų (taigi padidėtų ir pajamos iš mokesčių ir socialinio draudimo įmokų), sumažėtų socialinių ir sveikatos problemų. Išsamesnę informaciją galima rasti 2 skirsnyje.

Kadangi nemažai politinių ir Tarybos, ir Europos Parlamento raginimų sukurti „Jaunimo garantijų“ programas nebuvo įgyvendinta, dabar svarbu valstybėms narėms pateikti šią rekomendaciją. Iš tikrųjų, kol kas tik kelios valstybės narės ėmėsi priemonių išsamioms „Jaunimo garantijų“ programoms įgyvendinti.

Pasiūlius ES lygmens gaires dėl priemonių, kuriomis būtų galima padidinti „Jaunimo garantijų“ programų veiksmingumą, valstybės narės galės geriausiai pasinaudoti sanglaudos fondu, visų pirma Europos socialinio fondo, parama jaunimo nedarbo ir neveiklumo problemoms spręsti.

Pasiūlyme pripažįstama, kad dėl nevienodos padėties atskirose valstybėse narėse (arba regionų ar vietos lygmeniu) gali skirtis programų struktūra ir tolesnio jų įgyvendinimo būdai.

2. INVESTAVIMO METODAS. SĄNAUDŲ IR NAUDOS PALYGINIMAS

Jaunimo nedarbas ir neveiklumas brangiai kainuoja. Tai brangiai kainuoja dabar (atsižvelgiant į mokamas pašalpas, taip pat į negaunamas pajamas) ir brangiai kainuos ateityje (nes lieka nemažas neigiamas poveikis). Taigi priemonių, kuriomis siekiama išvengti nedarbo ir neveiklumo, nauda gali būti didesnė nei šios sąnaudos, ir tai yra galimybė išmaniai investuoti į Europos ateitį – jaunimą.

2.1. Tiesioginė nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų kaina

Apytikriais *Eurofound* skaičiavimais, 2008 m. jaunimo nedarbo ar neveiklumo kaina (t. y. sąnaudos, susijusios su jaunuoliais, kurie priskiriami nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupei) sudarė maždaug 100 mlrd. EUR, arba 1 % bendro 21 ES valstybės narės BVP²².

2012 m. spalio mėn. *Eurofound* pateikė atnaujintus įverčius, šį kartą apimančius 26 valstybes nares (visas, išskyrus Malta)²³. Nedirbantis ir nesimokantis asmuo (angl. *Not in Employment, Education or Training*, NEET) buvo apibrėžtas kaip jaunas (15–29 metų amžiaus) asmuo, per ankstesnius dvylika mėnesių šešis mėnesius ar ilgiau nedirbęs, nesimokęs ir nedalyvavęs mokymuose. Tas šešių mėnesių laikotarpis neturi būti nepertraukiamas.

Tuo pagrindu manyta, kad ekonominės nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų sąnaudos sudaro 119,2 mlrd. EUR per metus, apytikriai 1 % bendro 2008 m. BVP. Šie skaičiai atitinka „valstybės finansų pajamų“, t. y. visų valstybės finansų pervedimų ir socialinės apsaugos išmokų asmeniui, taip pat „išteklių pajamų“, t. y. trūkstamo asmens indėlio į visuomenę (negaunamų pajamų, nesumokamų mokesčių ir socialinio draudimo įmokų požiūriu), sumą. Sąnaudos buvo apskaičiuotos remiantis panašiausių atvejų analize siekiant užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į įvairias nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų charakteristikas²⁴, ir šios sąnaudos buvo gerokai didesnės nei valstybės finansų sąnaudos (8,8 mlrd. EUR valstybės finansų sąnaudų ir 111,3 mlrd. EUR išteklių sąnaudų).

Eurofound taip pat pateikė nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų sąnaudų 2011 m. įvertį²⁵. **Nuostoliai dabar sudaro 153 mlrd. EUR per metus** – kaina, palyginti su 2008 m., padidėjo net 34 mlrd. EUR, o tai atitinka santykinę padidėjimą beveik 28 procentiniais punktais per trejus metus. Kaip BVP dalis, sąnaudos dabar sudaro 1,21 % BVP.

Šalių lygmeniu absoliučios sąnaudos yra didžiausios Italijoje (32,6 mlrd. EUR), po jos rikiuojasi Prancūzija, Jungtinė Karalystė ir Ispanija (atitinkamai 22 mlrd. EUR, 18 mlrd. EUR ir 15,7 mlrd. EUR). Sąnaudos, kaip BVP dalis, yra didžiausios Bulgarijoje ir Graikijoje (atitinkamai 3,3 % ir 3,28 %); Kipre, Vengrijoje, Airijoje, Italijoje, Latvijoje ir Lenkijoje metiniai nuostoliai yra didesni nei 2 % BVP.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šiose išvadose neatsižvelgiama nei į netiesiogines žmogiškojo kapitalo ir galimybių įsidarbinti nykimo sąnaudas, nei į jokią tam tikrą su nusikalstamumu ir sveikata susijusių sąnaudų padidėjimą.

²² *Eurofound* (2012 m.) „Jaunimas ir NEET Europoje. Pirmosios išvados“. Trūkstant kintamųjų, Danija, Graikija, Suomija, Prancūzija, Malta ir Švedija į tyrimą nebuvo įtrauktos. Nustatant įvertį atsižvelgta tik į einamąją negautų pajamų vertę (94 mlrd. EUR) ir valstybės finansų sąnaudas, susijusias su pertekliniais pervedimais (7 mlrd. EUR). Analizė atlikta naudojantis 2008 m. Europos Sąjungos pajamų ir gyvenimo sąlygų tyrimo statistiniais duomenimis (ES-SPGS), susijusiais su 16–29 metų amžiaus grupe. Nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupė buvo apibrėžta kaip asmenys, tiriamuoju laikotarpiu be darbo ar veiklos išbuvę šešis mėnesius ar ilgiau.

²³ *Eurofound* (2012 m.) „Nedirbantis, nesimokantis ir nedalyvaujantis mokymuose jaunimas Europoje. Charakteristikos, sąnaudos ir jiems skirtos politinės priemonės“, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas.

²⁴ „Visi asmenys, priklausantys nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupei, palyginami su jų statistiniais dvyniais, t. y. šiai grupei nepriklausančiais subjektais, turinčiais panašius panašumo įverčius, taigi, panašias charakteristikas. Palyginamos jų pajamos ir socialinės rūpybos išmokų pervedimai ir apskaičiuojamas vidutinis pajamų ir socialinės apsaugos pervedimų skirtumas, kuris laikomas individualia nedirbančio ir nesimokančio asmens kaina.“

²⁵ Remiantis prielaidomis dėl nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų skaičiaus padidėjimo naudojant Darbo jėgos tyrimo duomenis ir patikslinant skaičiavimus pagal einamąsias vertes.

Šiuos apskaičiavimus taip pat reikėtų vertinti atsargiai: dalis nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų, be jokios abejonės, tam tikros veiklos imsis taikant švietimo ar mokymo priemones (o ne pasinaudojant samdomu darbu), taigi sėkmingai įgyvendinus „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą visos Eurofound apskaičiuotos sąnaudos nebus susigrąžintos. Be to, kai kurie nedirbantys ir nesimokantys jaunuoliai gali iš viso nedalyvauti programoje (pavyzdžiui, labai jaunos motinos), o tai taip pat reiškia, kad bus susigrąžintos ne visos šios sąnaudos.

Kalbant apie įtrauktį ir skurdą, socialinė rizika, su kuria jaunimas susiduria šiuo metu ir gali susidurti ateityje, dėl silpnos ir nestabilios jų padėties darbo rinkoje gali dar padidėti. 2010 m. prie gyvenančiųjų skurde ar patiriančiųjų socialinę atskirtį kategorijos ES buvo priskirta 29,1 % 16–24 metų jaunuolių – 1,3 procentinio punkto daugiau negu 2009 m. ir 0,8 procentinio punkto daugiau negu 2008 m. Tačiau analizuojant šiuos skaičius ir atliekant šalių palyginimą reikia atminti, kad dabartiniai skurdo ir socialinės atskirties rodikliai nevisiškai atspindi jaunimo padėtį. Iš tikrųjų, statistikoje su tėvais gyvenantis jaunuolis dėl finansinių priežasčių nebūtinai bus laikomas skurdžiu, net jei jis ir negali gyventi iš nuosavų pajamų.

2.2. Ilgalaikis nedarbo ir nesimokymo poveikis

Dėl nedarbo jaunystėje asmeniui taip pat kyla liekančio neigiamo poveikio rizika. Vis daugėja literatūros, iš kurios matyti, kad jaunystėje patirtas nedarbas daro ilgalaikį neigiamą poveikį ir būsimoms pajamoms, ir būsimai nedarbo rizikai. Tačiau pasireiškia ir tam tikras teigiamas poveikis: dėl nedarbo patirties taip pat padidėja užimtumo ateityje tikimybė²⁶. Be to, nedarbo laikotarpiais taip pat pasireiškia neigiamas poveikis jaunuolių sveikatos būklei, gerovei ir pasitenkinimui darbu²⁷.

Apytikriai apskaičiuota, kad po nedarbo laikotarpio būsimo nedarbo laikotarpio tikimybė padidėja 13–16 %²⁸. Didesnė paskesnio nedarbo rizika gresia iki 33 metų amžiaus²⁹.

Taip pat tikėtina, kad nedarbą patyrusiems jaunuoliams bus mokamas mažesnis užmokestis: dėl šešių nedarbo mėnesių esant 22 metų amžiaus darbo užmokestis sulaukus 23 metų yra 8 % mažesnis, o sulaukus 30 ir 31 metų – 2–3 % mažesnis³⁰. Mažesnis užmokestis taip pat mokamas jaunuoliams, kurie baigia universitetą ekonominių sunkumų laikotarpiu: tuoj po mokyklos baigimo pradinis darbo užmokestis 6–7 % sumažinamas kaskart, kai nedarbo lygis padidėja 1 procentiniu punktu³¹. Net ir praėjus 15 metų užmokestis yra 2,5 % mažesnis. Kai kurie įverčiai pesimistiškesni – iš jų matyti, kad sulaukus 42 metų likęs neigiamas poveikis siekia 13–21 %, tačiau jis sumažėja iki 9–11 %, jeigu išvengiama pakartotinių nedarbo laikotarpių³².

²⁶ D. Doiron ir T. Gorgens (2008 m.), „State dependence in youth labour market experiences, and the evaluation of policy interventions“, *Journal of Econometrics*, Nr. 145, p. 81–97.

²⁷ D. N. F. Bell ir D. G. Blanchflower (2011 m.), „Young People and the Great Recession“, *IZA Discussion Paper* Nr. 5674.

²⁸ D. Doiron ir T. Gorgens (2008 m.), *op. cit.*

²⁹ P. Gregg ir E. Tominey (2005 m.), „The wage scar from male youth unemployment“, *Labour Economics* 12, p. 487–509.

³⁰ T. A. Mroz ir T. H. Savage (2006 m.), „The long-term effects of youth unemployment“, *Journal of Human Resources*, pavasario leidimas, Nr. 41 (2), p. 259–293.

³¹ L. B. Kahn (2010 m.), „The long-term labor market consequences of graduating from college in a bad economy“, *Labour Economics* Nr. 17, p. 303–316.

³² P. Gregg ir E. Tominey (2005 m.), *op. cit.*

Kalbant apie nedarbo trukmę, kuo ilgesnis nedarbo laikotarpis jaunystėje, tuo didesnis jo neigiamas poveikis³³. Iš kitų nustatytų faktų matyti, jog svarbu vien tai, kad asmuo dirba (ir, kita vertus, vien tai, kad asmuo nedirba, daro neigiamą poveikį): „Darbą turintys jaunuoliai kitą darbą ateityje gali susirasti lengviau. Tai būtų galima vertinti kaip naudą, kurią lemia ryšiai ir pažintys arba kiti įgūdžiai ieškant darbo. Kita vertus, darbdaviai gali būti labiau linkę samdyti žmones, anksčiau turėjusius darbą, neatsižvelgdami į užimtumo laikotarpių trukmę.“³⁴ Tai reiškia, kad net ir trumpas užimtumo laikotarpis padidintų tikimybę susirasti darbą ateityje.

Poveikį jaunajai kartai daro ir makroekonomikos sąlygos (kai nedarbas padidėjęs): 17–25 metų jaunuoliai ekonomikos nuosmukio laikotarpiu valdžios institucijomis pasitiki mažiau ir mano, kad sėkmė labiau priklauso nuo pasisekimo nei nuo pastangų³⁵.

Be to, nedarbo ar neveiklumo poveikis jaunimui taip pat gali turėti pasekmių visuomenei: jei nepriklausomas būstas šiai grupei yra neprieinamas, tikėtina, kad šie asmenys toliau gyvens su savo šeima ir neskubės kurti savo šeimos, taigi pablogės demografinės tendencijos ir perspektyvos. Be to, jei dėl galimybių įžengti į darbo rinką stokos jaunuoliai išvyksta iš ES, kad susirastų darbą kitur – o šis reiškinys dažnai pasireiškia aukštą kvalifikaciją turinčių darbuotojų grupėje, taigi gali lemti protų nutekėjimą, – tai taip pat gali turėti skaudžių pasekmių būsimam Europos konkurencingumui.

„Jaunimo garantijų“ iniciatyvai parengti prireiks pinigų, bet šių sąnaudų palyginimas su sąnaudomis, kurios būtų patirtos nieko nesiimant, rodo, kad svarstydami jaunimo perėjimo iš mokyklos į tolesnio mokslo sistemą ir į darbo rinką klausimus galime taikyti racionalaus investuotojo požiūrį. Paulas Greggas ir Emma Tominey pagrindinį „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos išaiškinimą suformulavo dar 2005 m.: „Įsikišimo priemonės, kuriomis siekiama sumažinti atvejų, kai jauni suaugusieji ilgai neturi darbo, galėtų, jei jos būtų sėkmingos, užtikrinti didelę grąžą asmens viso gyvenimo pajamų požiūriu ir būtų gera investicija. Be to, yra įrodymų, kad išsilavinimo gerinimas po didelio jaunimo nedarbo gali paskatinti spartesnę darbo užmokesčio didėjimą.“³⁶

2.3. „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąnaudos

Pirmesniuose dviejuose poskirsiuose parodyta, kad sėkmingai įgyvendinta „Jaunimo garantijų“ iniciatyva visuomenei ir atskiriems asmenims būtų labai naudinga, o šiame poskirsnyje kalbama apie galimas šios garantijų iniciatyvos įgyvendinimo sąnaudas.

Žinoma, apskaičiuoti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąnaudas yra labai sunku. Vis dėlto kai kurie suinteresuotieji subjektai pabandė tai padaryti.

2012 m. liepos mėn. **Tarptautinė darbo organizacija** (TDO) apytikriai apskaičiavo „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos įgyvendinimo euro zonoje sąnaudas³⁷. Jos bendras euro zonai nustatytas sąnaudų įvertis sudaro 0,45 % euro zonos BVP, arba 21 mlrd. EUR. Organizacijos analizė pagrįsta Švedijos „specialios paramos ieškant darbo“ modeliu, pagal kurį apytikriai apskaičiuotos metinės sąnaudos sudaro **6 000 EUR vienam jaunam bedarbiui, prie kurių pridedamos administracinės sąnaudos** (vertinant pagal viešosioms užimtumo tarnyboms reikalingus išteklius šiai programai

³³ D. N. F. Bell ir D. G. Blanchflower (2011 m.), *op.cit.*

³⁴ D. Doiron ir T. Gorgens (2008 m.), *op.cit.*

³⁵ P. Giuliano ir A. Spilimbergo (2009 m.), „Growing up in a recession: beliefs and the macroeconomy“, *NBER Working Paper* Nr. 15321.

³⁶ P. Gregg ir E. Tominey (2005 m.), *op.cit.*

³⁷ Tarptautinė darbo organizacija (2012 m.), „Eurozone Job Crisis: Trends and Policy Responses“, *Studies on Growth with Equity*, 2012 m. liepos mėn.

vykdyti), sudarančios 600 EUR vienam dalyviui. Komisijos pasiūlymas dėl „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos Švedijos modeliu neapsiriboja, taigi tai yra tik apytikris skaičius, parodantis, kokios galėtų būti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąnaudos.

Tokiomis aplinkybėmis reikėtų atsižvelgti į **Austrijos** pavyzdį. Išankstiniais vyriausybės vertinimais, 2011 m. Austrijos viešoji užimtumo tarnyba, įgyvendindama aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, jaunesniems nei 25 metų jaunuoliams skyrė apytikriai 382 mln. EUR. Daugiau kaip trečdalis šių išlaidų panaudota viršesnio nei įmonės lygmens gamybinės praktikos programoms³⁸ (apytikriai 11 000 EUR per metus vienai vietai viršesnio nei įmonės lygmens gamybinės praktikos programoje³⁹ asmenims iki 18 metų amžiaus⁴⁰). Be to, naujų darbo vietų jaunimui subsidijavimas kainuoja apytikriai 3 600 EUR vienai remiamai darbo vietai. Papildomai atsižvelgiant į aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, kaip antai tolesnis mokymas ar profesinis orientavimas, su šiomis priemonėmis susijusios sąnaudos vienam jaunam bedarbiui (19–24 metų) sudaro apytikriai **5 500 EUR**.

„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąnaudos taip pat galėtų būti įvertintos atlikus apytikrius ir supaprastintus skaičiavimus remiantis vien tik darbo garantija (pagal kurią visiems jauniems bedarbiams suteikiamas darbas). Šiuo atveju skaičiavimus būtų galima pagrįsti esamu minimaliu darbo užmokesčiu (jei taikomas), kuris dauginamas iš valandų, kurios turi būti dirbamos, skaičiaus ir dalyvių skaičiaus. Tokie skaičiavimai, pagrįsti garantija, pagal kurią būtų mokama už 6 darbo mėnesius dirbant 25 valandas per savaitę (įmonė padengtų 10 mokymo valandų per savaitę), buvo atlikti Jungtinėje Karalystėje. Remiantis šiuo metu Jungtinėje Karalystėje galiojančiu minimaliu darbo užmokesčiu, tai kainuotų 4 000 GBP vienai darbo vietai (apytikriai **5 000 EUR**)⁴¹.

Tačiau sudarant „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos biudžetą reikėtų atlikti išsamesnę analizę. **Suomijos Vyriausybė**, kuri 2013 m. pradės įgyvendinti savo atnaujintą „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, apskaičiavo būtinas sąnaudas, kurios taip pat buvo suskirstytos pagal įvairias į iniciatyvą įtrauktas programas.

Vidutinės bendros metinės visos garantijų iniciatyvos, įskaitant „Jaunų suaugusiųjų įgūdžių programą“, sąnaudos vienam asmeniui sudarytų **2 240 EUR**⁴². Šios sąnaudos yra gerokai mažesnės nei apskaičiuotosios Švedijoje ir Austrijoje; taip gali būti dėl tikslinių grupių charakteristikų skirtumų

³⁸ Žr. 1.3 skirsnį.

³⁹ Esant didelei kaitai, ta pačia vieta per vienus metus galėtų pasinaudoti keli žmonės.

⁴⁰ 2011 m. gruodžio mėn. (2011–2012 mokymo metai) viršesnio nei įmonės lygmens mokymo programoje dalyvavo 10 463 jaunuolių, žr. BMASK, Austrijos federalinė darbo, socialinių reikalų ir vartotojų apsaugos ministerija (2012 m.), „Jaunimas ir darbas Austrijoje“, <https://broschuerenservice.bmask.gv.at/PubAttachments/ArbeitsJugend2012engl.pdf?db=-1>.

⁴¹ 2012 m. rugsėjo mėn. TDO taip pat paskelbė jaunimo užimtumo garantijų programų sąnaudų įverčius, kuriuos nustatant remtasi galiojančiais minimalaus darbo užmokesčio lygiais: „*Global Employment Outlook: Bleak Labour Market Prospects for Youth*“.

⁴² Siekdama pritraukti 46 100 dalyvių ir numachiūsi įvairias įsikišimo priemones, kaip antai profesinis rengimas, kompensacijos darbdaviams už mokymą, darbo užmokesčio subsidijos, parama jauniems imigrantams, išplėsta valstybinių užimtumo tarnybų veiklos sritis, su darbu susijęs ugdomasis vadovavimas ir verslo steigimo dotacijos, Suomija pagrindinei „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos programai skyrė 60 mln. EUR per metus. Tačiau Suomijos Vyriausybė pripažįsta, kad šių išlaidų nepakanka visoms problemoms išspręsti, todėl taip pat siūlo į bet kokius bendrus „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos išlaidų skaičiavimus įtraukti ir „Jaunų suaugusiųjų įgūdžių programą“. Ši konkreiti programa 4 000 dalyvių kainuos ne daugiau kaip 52 mln. EUR per metus (padidinus veiksmingumą, per metus bus papildomai atlaisvinama 5 000 vietų). Taigi bendros metinės biudžeto išlaidos 50 100 dalyvių sudarys ne daugiau kaip 112 mln. EUR.

ir galbūt dėl nevienodos infrastruktūros, kuri galėtų būti panaudota garantijų iniciatyvai įgyvendinti (pvz., patikimas ir tinkamai apmokytas užimtumo tarnybos personalas).

Kaip matyti iš Suomijos pavyzdžio, apskaičiuojant atitinkamas su jaunimu susijusias sąnaudas kitose šalyse reikėtų atminti, kad ne kiekvienas jaunuolis, pasinaudojantis „Jaunimo garantijų“ iniciatyva, bus įtrauktas į tokią vyriausybės subsidijuojamą gamybinės praktikos programą, taip pat tai, kad pasinaudoti garantijų iniciatyva reikės ne kiekvienam jaunam bedarbiui (pvz., jeigu jie patys susiranda tinkamą pasiūlymą per pirmuosius keturis mėnesius po darbo netekimo ar mokyklos baigimo).

Iš tikrųjų, siekiant visiems jaunuoliams suteikti galimybę dalyvauti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvoje, kiekvienam asmeniui reikalingos išlaidos gerokai skiriasi. Pavyzdžiui, į Suomijos biudžeto išlaidų skaičiavimus įtrauktas brangus profesinis rengimas (kainuojantis 33 800 EUR vienam dalyviui), kuriuo naudosis tik maža dalis (1 200) iš visų jaunuolių, kuriems skirta visa garantijų iniciatyva (50 100).

Žinoma, tikroji „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos kaina taip pat priklausys nuo atskiros šalies aplinkybių ir nuo to, kaip ta iniciatyva parengta ir įgyvendinama kiekvienoje valstybėje narėje. Taigi bet kokiems „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąnaudų įverčiams taikomos tam tikros išlygos.

Šalyse, kuriose yra didesni nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų ar jaunimo nedarbo rodikliai, „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sąnaudos bus didesnės. Šiose šalyse bus svarbu kuo labiau išnaudoti papildomas finansavimo priemones (kaip antai Europos sanglaudos politikos lėšas) ir taip pat būtų galima apsvarstyti galimybę iniciatyvą įgyvendinti palaipsniui.

Vidutinė jaunuolių nedarbo trukmė (ir cikliškumas) taip pat turės poveikio sąnaudų įverčiams, susijusiems su „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos taikymu per keturis mėnesius nuo darbo netekimo ar mokyklos baigimo.

Poveikį reikalingoms galimoms išankstinėms sąnaudoms taip pat turės ir nevienoda padėtis, susijusi su esamomis paramos priemonėmis (pvz., tinkamai apmokyto viešosios užimtumo tarnybos personalo, turinčio įvertinti jaunuolių poreikius ir aplinkybes, buvimas).

Reikėtų pažymėti, kad poveikį „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos ilgesnės trukmės sąnaudoms taip pat darys demografiniai pokyčiai: mažėjant gimstamumo rodikliams, jaunimo nedarbo problemos mastas ateityje struktūriškai sumažės (kol darbo jėgos pasiūla kokybės požiūriu atitiks darbo jėgos paklausą).

2.4. Sąnaudų ir naudos palyginimas

Atsižvelgiant į visas šias išlygas, vis dėlto yra aišku, jog investicijos į jaunimą nepaprastai svarbios, kad būtų išvengta apibūdintų tiesioginių su jų neveiklumu susijusių sąnaudų dabar ir ilgesnės trukmės laikotarpiu.

Atlikus Švedijos priemonių, kuriomis siekiama padėti jaunuoliams (18–30 metų) darbo rinkoje⁴³, ekonominės naudos tyrimą padaryta išvada, kad vidutinis socialinis ir ekonominis potencialas (t. y. galimas pelningumas) vienų metų laikotarpiu viršija 600 000 SEK, arba apytikriai 70 000 EUR, vienam dalyviui. Tai pagrįsta prielaida, kad dalyviai nebepriklauso nuo pašalpų, mažiau kliaujasi priežiūros ir globos paslaugomis ir tampa produktyvūs bei moka mokesčius.

⁴³ Švedijos nacionalinė jaunimo reikalų taryba (2011 m.) *It Pays Off* („Tai apsimoka“).

Faktiškai išnaudojamas ne visas potencialas. Tačiau esant vidutinėms 66 400 SEK (7 809,97 EUR) vienam dalyviui sąnaudoms, investicijos paprastai atsiperka per vienus metus ir vidutinis pelningumas per pirmuosius metus sudaro 35 800 SEK (apytikriai 4 200 EUR) vienam dalyviui. Tyrimo ataskaitoje taip pat rašoma: „Projektų sąnaudos į paskesnių metų skaičiavimus neįtrauktos; skaičiavimuose numatyta, kad vidutinis pelningumas per penkerius metus sudarys 441 000 SEK [51 870 EUR] vienam dalyviui. Ilgesnės trukmės laikotarpiu pelningumas laikui bėgant natūraliai didėja ir, atsižvelgiant į tai, kad pelnas yra susijęs su jaunesniais žmonėmis, bendras galimas pelnas iki pensinio amžiaus yra didžiulis.“

Investuojant į „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, sutaupomos ne vien tik socialinės apsaugos išlaidų lėšos. Kaip minėta, sumažinus nedarbą ir nebeprarandant įgūdžių jaunimas ir visa ekonomika gautų ilgalaikės naudos, nes sumažėtų nedarbas per visą gyvenimo ciklą, padidėtų pajamos (taigi padidėtų ir pajamos iš mokesčių ir socialinio draudimo įmokų) ir kiltų mažiau socialinių ir sveikatos problemų.

3. KAIP UŽTIKRINTI „JAUNIMO GARANTIJŲ“ INICIATYVOS SĖKMĘ?

3.1. Partnerystė pagrįstas požiūris

Partnerystės esmė

Norint sėkmingai įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, reikia sutelkti įvairius veikėjus ir išteklius bendram tikslui siekti. Iš panašias į „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą programas įgyvendinančiose valstybėse narėse gautų įrodymų⁴⁴ matyti, kad partnerystė pagrįsto požiūrio taikymas dažnai yra tinkamiausias būdas veiksmingam įgyvendinimui užtikrinti.

Kuriant partnerystę „Jaunimo garantijų“ iniciatyvai įgyvendinti visų pirma būtina paskirti **organizaciją, kuri būtų atsakinga** už iniciatyvos parengimą ir valdymą ir koordinuotų partnerių veiksmus. Ši funkcija galėtų būti skirta **viešajai užimtumo tarnybai**, kuri tuomet būtų atsakinga už būtinų ryšių su atitinkamais partneriais, būtent mokyklomis, jaunimo organizacijomis, mokymo įstaigomis, privačiomis užimtumo tarnybomis, socialiniais partneriais ir darbdaviais, plėtojimą.

Siekiant sukurti tvirtą partnerystę, reikia įvykdyti keletą būtinų sąlygų, pavyzdžiui, būtina aiškiai apibrėžti funkcijas bei užduotis ir jas paskirstyti, visi dalyvaujantys veikėjai turi turėti papildomų įgūdžių, būtinas didelis pasitikėjimas vieno kitu, pasiryžimas mokytis ir reguliarius patikrinimai pažangai, padarytai siekiant tikslų, įvertinti.

Tais atvejais, kai teikti užimtumo tarnybų paslaugas komercinių subrangos sutarčių pagrindu perduota privatiems ir (arba) trečiojo sektoriaus teikėjams, svarbu užtikrinti, kad vykdant bet kokio konkurso procedūras būtų aiškiai nustatytos nuostatos, sąlygos ir laukiami rezultatai. Lygiai taip pat svarbu pasirūpinti tokių iniciatyvų stebėseną ir vertinimą, kad būtų užtikrinta investicijų grąža ir būtų pasimokyta iš to, kas yra veiksminga, kad ateityje būtų galima nustatyti tikslingesnes ir labiau įrodymais pagrįstas politikos priemones.

⁴⁴ A. Scharle ir T. Weber pranešimas Europos Komisijai (2011 m.) *Youth Guarantees: PES approaches and measures for low skilled young people* („Jaunimo garantijų programos. Žemos kvalifikacijos jaunuoliams taikomi viešųjų užimtumo tarnybų metodai ir priemonės“), teminis apibendrinamasis dokumentas (Valstybinių užimtumo tarnybų dialogas).

Jaunimo perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką platesniame kontekste nagrinėjamas ir ministerijų bendradarbiavimas skatinamas ES jaunimo strategijoje⁴⁵, kurioje į jaunimo problemas žvelgiama kompleksiskai. Pagal ES jaunimo strategiją kartą per trejus metus teikiamos ES jaunimo reikalų ataskaitos⁴⁶, kuriose pateikiami duomenys ir apibūdinama politikos įgyvendinimo praktika galėtų būti naudinga rengiant „Jaunimo garantijų“ programas. Komisija ir valstybės narės taip pat parengė daugiasritę bendrą jaunimo rodiklių suvestinę, kurioje parodomi pagrindiniai aspektai, susiję su jaunimu, pereinančiu iš švietimo sistemos į darbo rinką⁴⁷.

Vienas iš pavyzdžių, kaip taikyti į partnerystę orientuotą požiūrį kuriant koordinuotą politikos strategiją, yra Suomija. Savo „Jaunimo garantijų“ iniciatyvai nustatyti Suomija parengė išsamų modelį, pagal kurį šio bendro tikslo kartu siekia įvairios ministerijos (darbo, švietimo, socialinės apsaugos ir sveikatos), savivaldybės, švietimo įstaigos ir kiti paslaugų teikėjai, įmonės ir kiti darbdaviai, socialiniai partneriai, jaunimo organizacijos, studentų organizacijos ir trečiasis sektorius.

Vieną iš pavyzdžių, kaip galima taikyti koordinuotą požiūrį kuriant įgyvendinimo ir paslaugų teikimo strategiją, kuri atitiktų vietos darbo rinkos poreikius, galima rasti Vokietijoje. Vokietija sukūrė „Jaunimo ir karjeros darbo aljansą“, kuriame dalyvaujantys užimtumo agentūra, darbo centras, savivaldybė ir jaunimo gerovės įstaigos pasirašo bendradarbiavimo susitarimą, kuriuo vadovaudamiesi didina skaidrumą, atlieka bendrą analizę, laikydamiesi duomenų apsaugos teisės aktų optimizuoja atitinkamų socialinių duomenų apie jaunimą ir jo aplinką prieinamumą, vengia klausimų ir profilių nustatymo dubliavimosi, kuria bendras procedūras ir derina pasiūlymus laiko požiūriu.

Atotrūkio tarp mokyklų ir užimtumo tarnybų mažinimas

Užtikrinant mokyklos nebaigimo prevenciją pagrindinį vaidmenį atlieka mokyklos ir mokymo įstaigos, jaunuoliams, kuriems gresia rizika nebaigti mokyklos, teikiančios tikslingą paramą, taip pat visiems besimokantiejiems teikiančios orientavimo paslaugas ar sudarančios galimybę kreiptis į atitinkamas tarnybas. Jos taip pat gali įspėti savivaldybes, viešąsias užimtumo tarnybas ar kitas atitinkamas įstaigas apie pirmalaikį pasitraukimą iš švietimo sistemos. Siekiant mažinti mokyklas nebaigiančių jaunuolių skaičių gali labai praversti informuotumo apie darbo pasaulį didinimas ir besimokančiųjų supažindinimas su paslaugomis, kurias, pvz., teikia viešosios užimtumo tarnybos. Šiam tikslui pasiekti į profesinio orientavimo programas reikėtų papildomai įtraukti kokybišką individualų profesinį orientavimą⁴⁸. Viešųjų užimtumo tarnybų profesinio orientavimo konsultantai gali lankytis mokyklose ir teikti bendrą informaciją apie savo teikiamas paslaugas (darbo rinkos informacija, įgūdžius atitinkančių laisvų darbo (gamybinės praktikos) vietų paieška, pagalba ieškant darbo ir t. t.).

Tačiau apsilankymai mokyklose viešosioms užimtumo tarnyboms gali gana brangiai kainuoti. Mažesnių išteklių reikia, pvz., rengiant individualų mokyklų mokytojų ir instruktorių mokymą arba jų mokymą internetu, kad jie patys galėtų teikti šią informaciją. Pavyzdžiui, Italijoje mokytojai mokomi teikti profesinio orientavimo paslaugas, taip pat informaciją apie atitinkamas viešųjų užimtumo tarnybų paslaugas. Vengrijoje viešosios užimtumo tarnybos taip pat organizuoja mokykloms skirtą

⁴⁵ http://ec.europa.eu/youth/policy/eu-youth-strategy_en.htm.

⁴⁶ COM(2012) 495, SWD(2012) 256, SWD(2012) 257, 2012 m. rugsėjo 10 d.

⁴⁷

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_social_policy_equality/youth_policy/dashboard_youth.

⁴⁸ Žr. 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos rezoliuciją „Geresnis orientavimo visą gyvenimą integravimas į švietimo ir mokymosi visą gyvenimą strategijas“ ir jos įgyvendinimo, kuriuo rūpinasi Europos orientavimo visą gyvenimą politikos plėtojimo tinklas (www.elgpn.eu), ataskaitas.

mokymą, kad atitinkamų klasių mokytojai žinotų apie viešųjų užimtumo tarnybų paslaugas ir šias žinias galėtų perduoti moksleiviams prieš jiems paliekant mokyklą. Jei turimi ištekliai menkesni, tokia veikla gali būti užtikrintas reikšmingas daugybinis poveikis⁴⁹.

Iš turimų duomenų⁵⁰ matyti, kad viešosioms užimtumo tarnyboms siekiant teikti tikslingesnes ir labiau individualizuotas paslaugas ir kartu ieškant ekonomiškesnių paslaugų teikimo kanalų po truputį didėja įvairių užimtumo tarnybų partnerystės Europos Sąjungoje mastas. Be to, siekdamas mažinti jaunimo nedarbą bendradarbiauti vietos lygmeniu ima vis daugiau trečiojo sektoriaus užimtumo tarnybų, savivaldybių ir jaunimo organizacijų. Tokia dalyvių įvairovė atveria daug galimybių užtikrinti didesnę jaunimo aprėptį, bet taip pat kyla ir problemų, susijusių su tinkamo veiksmų koordinavimo užtikrinimu, kad būtų išvengta pastangų dubliavimosi.

Siekiant mažinti atotrūkį tarp sunkiai pasiekiamų jaunuolių ir visuomenės svarbų vaidmenį gali atlikti ir pilietinės visuomenės organizacijos. Kaip matyti iš YOUNEX tyrimų projekto⁵¹, pilietinės visuomenės organizacijos yra svarbūs partneriai siekiant keisti politiką nedarbo ir nesaugumo srityje, nes jos turi išsamių žinių apie nedarbą ir nesaugumą.

Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais

Kuriant „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą lygiai taip pat svarbu užmegzti stabilius ir pasitikėjimu grindžiamus santykius su socialiniais partneriais.

Siekiant užtikrinti, kad valstybėse narėse būtų galima įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, svarbų vaidmenį gali atlikti profesinės sąjungos. Kad jaunuoliams, kurie įprastame įdarbinimo procese nebūtinai būtų pasirenkami pirmieji, atsivertų galimybė gauti darbą⁵², labai svarbūs yra darbdaviai, visų pirma MVI, kurios pastarąjį dešimtmetį sukūrė daugiausia darbo vietų. Užimtumo tarnybų ir darbdavių bendradarbiavimo plėtojimas turėtų būti vertinamas kaip ilgalaikė investicija ir kaip santykiai, kurie laikui bėgant stiprėja ir tampa brandesni.

Bendradarbiaudamos su darbdaviais, viešosios užimtumo tarnybos dažniausiai naudoja tokias priemones kaip darbdaviams skirtų paslaugų ir dirbti su jaunuimu, ypač su nepalankiausioje padėtyje esančiais jaunuoliais, apmokyto personalo stiprinimas, aiški bendradarbiavimo pasinaudojant su konkrečiomis įmonėmis pasirašomais susitarimais, bendradarbiavimo sistemomis, ir sektoriaus lygmens sutartimis strategija, taip pat tinklų kūrimas, darbo mugės ir informaciniai renginiai ir kursai. Šios priemonės ir paslaugos labai tinka ir kuriant „Jaunimo garantijų“ programas. Galiausiai siekiant tenkinti darbdavių darbo jėgos poreikius taip pat reikia tobulinti įgūdžių ugdymo politiką ir informacijos apie darbo rinką rinkimo priemones, kad būtų galima geriau nustatyti profilius ir parinkti kandidatus, kurių įgūdžiai atitiktų siūlomas darbo vietas ir (arba) vietas mokomosios praktikos ir gamybinės praktikos programose. Sėkmingas įgūdžių ir darbo vietų suderinimas iš esmės yra geriausia garantija, kad bus užtikrinta abipusė nauda, teigiami ryšiai su darbdaviu ir tolesnė vaisinga partnerystė, kuri galiausiai leis užtikrinti jaunimui stabilaus ir ilgalaikio darbo pasiūlymų teikimą.

⁴⁹ A. Scharle ir T. Weber, pranešimas Europos Komisijai (2011 m.), *op.cit.*

⁵⁰ 2012 m. viešųjų užimtumo tarnybų atsako į krizę klausimynas, kurį Europos Komisija pateikė Europos viešųjų užimtumo tarnybų tinklui.

⁵¹ YOUNEX. Jaunimas, nedarbas ir atskirtis Europoje (Septintoji bendroji programa, Socialinių ekonominių ir humanitarinių mokslų teminė programa, 2009–2011 m.), http://www.younex.unige.ch/Products/Reports/WP2_INTEGRATEDREPORT_D7.pdf.

⁵² Viešosios užimtumo tarnybos ir veiksmingos paslaugos darbdaviams, tarpusavio vertinimas, 2012 m. sausio mėn. (Valstybinių užimtumo tarnybų dialogas), <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1004&langId=en>

Jaunimo organizacijų įtraukimas

Įtraukiant jaunimo organizacijas ir asociacijas į viešųjų programų rengimo ir koncepcijos kūrimo etapą galima užtikrinti, kad įsikišimo priemonės būtų tiksliai pritaikytos jaunimo poreikiams.

Stengiantis padėti jaunuoliams, kurie susiduria su sudėtingesnėmis problemomis (kaip antai kvalifikacijos neturėjimas ar žema kvalifikacija, negalia, priklausomybės ir kt.), itin svarbu užmegzti tinkamai veikiančią užimtumo tarnybų ir kitų jaunimo paramos tarnybų partnerystę. Jaunimo darbo organizacijos ryšius su jaunimu gali užmegzti pasinaudodamos laisvalaikio veikla ir – nes jos dažnai elgiasi neformaliai – gali įteigti jaunuoliams būtiną pasitikėjimą, kuris paskatins juos kreiptis į institucijas ir užsiregistruoti užimtumo tarnybose. 2011 m. kovo mėn. **Europos viešųjų užimtumo tarnybų tinklas** atliko tarpusavio vertinimą⁵³ dėl „Jaunimo garantijų“ programų rengimo ir įgyvendinimo būdų, kuris parodė, kaip svarbu ryšius su jaunimu užmegzti toje aplinkoje, kurioje jie jaučiasi laisvai, ir kalbėti jų kalba. Be to, privatusis ir viešasis sektoriai gali neturėti galimybių visiškai pasirūpinti visais jaunuoliais, t. y. parūpinti jiems darbą ar mokomąją praktiką, ypač tais, kuriems parūpinti veiklą yra sunkiau. Taigi jaunimo organizacijos ir daugiausia dėmesio jaunimui skiriančios nevisuomeninės organizacijos galėtų padėti ieškoti apmokamos ar neapmokamos mokomosios praktikos vietų ar galimybių įgyti savanoriško darbo patirties.

Suomijoje jaunimo nuomonę ankstyvajame etape išsakė Suomijos jaunimo bendradarbiavimo asociacijos vadovaujama darbo grupė. 2011 m. rudenį ši darbo grupė taip pat surengė internete viešas konsultacijas su jaunimo aktyvistais ir verslininkais „Duokime jaunimui balsą“, per kurias gauti 6 366 jaunuolių atsakymai.

Jungtinė Karalystė pradėjo įgyvendinti MYPLACE – 279 mln. GBP⁵⁴ vertės programą, kuria siekiama visoje Anglijoje, įskaitant kai kurias šalies vietas, kuriose padėtis yra ypač nepalanki, kurti jaunimo centrus. Kapitalo prieaugis, kurį užtikrina ši programa, sudaro 1–5 mln. GBP⁵⁵.

3.2. Ankstyvas įsikišimas ir aktyvumo skatinimas

Ryšių su jaunimu užmezgimas

Valstybių narių patirtis rodo, kad daugelis jaunuolių, kurie, siekdami įsitvirtinti darbo rinkoje, susiduria su sunkumais, į viešąsias užimtumo tarnybas ar kitas atsakingas viešąsias tarnybas kreipiasi tik kai neturi darbo arba iš viso į jas nesikreipia, ypač tais atvejais, kai neturi teisės gauti pašalpų. Nors viešųjų užimtumo tarnybų ir mokyklų partnerystė ir bendradarbiavimas gali padėti paruošti dirvą, reikia imtis **papildomos tikslinės informavimo veiklos**, kuria būtų užtikrinta, kad mokytiis neįstoję arba darbo neturintys jaunuoliai užsiregistruotų viešosiose užimtumo tarnybose ar kitose atsakingose tarnybose ir baigę mokyklą nepasimestų, nepatektų į nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupę ar nebūtų neveiklūs. Tuo tikslu galima, be kita ko, platinti spausdintinę medžiagą tikslinės grupės dažnai lankomose vietose (pvz., jaunimo centruose ar jaunimo renginiuose) ir naudotis šiuolaikine žiniasklaida, kalbančia jaunimo kalba (pvz., patrauklūs interneto puslapiai, žiniasklaidos kampanijos

⁵³ *Youth Guarantees: PES approaches and measures for low skilled young people* („Jaunimo garantijų programos. Žemos kvalifikacijos jaunuoliams taikomi viešųjų užimtumo tarnybų metodai ir priemonės“), Viena, Austrija, 2011 m. kovo 22–23 d., <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=105&newsId=1009&furtherNews=yes>.

⁵⁴ Lygu maždaug 350 mln. EUR.

⁵⁵ Lygu maždaug 1,25–6,3 mln. EUR.

pasinaudojant *YouTube*, specialios jaunimui skirtos interneto svetainės, kuriose siūloma tikslinė informacija ir profesinis orientavimas). Papildomas socialinės žiniasklaidos, kaip antai *Facebook*, naudojimo plėtojimas, pvz., kaip Vokietijoje, Nyderlanduose ar Švedijoje, taip pat yra perspektyvus sprendimas, turint omenyje jaunimo bendravimo įpročius.

Užtikrinti, kad baigę mokyklą jaunuoliai netrukus gautų pasiūlymą, be kita ko, galima gerinant **duomenų rinkimo sistemas** ir mokyklos įrašus, taip pat **perduodant** rizikos grupei priklausančius jaunuolius ir (arba) jaunuolius, neseniai iškritusius iš švietimo sistemos, viešosioms užimtumo tarnyboms arba kitoms atsakingoms tarnyboms. Nacionalinis įsipareigojimas, kaip antai Norvegijoje, kur jis įgyvendinamas apygardų lygmeniu, palaikyti ryšį su mokyklą baigusiais ar jos nebaigusiais jaunuoliais ir prirėkęs nukreipti juos į viešąsias užimtumo tarnybas padeda daug lengviau greitai susisiekti su mokyklą metusiais asmenimis. Tačiau daugelyje šalių perduodant asmens duomenis tarp įstaigų reikia derinti veiksmus pagal duomenų apsaugos taisykles.

Suomijoje informacijos atskleidimo jaunimo informavimo veiklos tikslais nuostatos pateikiamos Jaunimo įstatyme. Visų pirma asmeninė jaunuolio informacija gali būti atskleista gavus konkretų jo sutikimą. Kai negalima susisiekti su jaunuoliu ir gauti jo sutikimo, jo kontaktinę ir asmeninę informaciją turi atskleisti švietimo teikėjas, jei tas jaunuolis yra įgijęs pagrindinį išsilavinimą, bet nėra radęs vietos aukštesnės pakopos švietimo sistemoje, arba jei jaunesnis nei 25 metų jaunuolis iškrenta iš profesinio rengimo sistemos ar bendrosios aukštesniojo vidurinio mokymo mokyklos.

Stebėjimo tarnybos arba sumažinti atotrūkį padedančios tarnybos, kaip antai Danijoje, Suomijoje, Liuksemburge, Nyderlanduose ir Norvegijoje, stebi dalyvavimą švietimo ir mokymo sistemoje, susisiečia su mokyklos nebaigusiais asmenimis jiems metus mokyklą ir stengiasi rasti jiems kelią sugrįžti į švietimo ar mokymo sistemą arba susirasti darbą. Pavyzdžiui, Nyderlandų regioniniai registravimo ir koordinavimo institutai stebi pagrindinių įgūdžių neturinčius jaunuolius, saugo jų duomenis ir pasirūpina, kad su neveikliais jaunuoliais būtų susisiekiama ir jiems būtų suteikta parama. Suomijoje savivaldybėms ar jų grupėms nuo 2011 m. taikomas įpareigojimas įdarbinti jaunus informavimo veikla užsiimančius darbuotojus, kurie susisiečia su mokyklos nebaigusiais jaunuoliais, kuriems kyla rizika patekti į nedarbingųjų ir nesimokančiųjų kategoriją, ir juos prižiūri⁵⁶.

Siekiant užtikrinti, kad jaunuoliai, kuriuos sunku pasiekti, kreiptųsi į atitinkamas tarnybas, paprastai reikia imtis specialios informavimo veiklos. Tai ypač svarbu tiems, kurie jau metė mokyklą, ir tiems, kurie **susiduria su daug kliūčių**; jie dažnai būna kilę iš kitokios (ne vyraujančios) aplinkos ir dėl to jiems kyla diskriminacijos, tiek siekiant mokytis, tiek – patekti į darbo rinką, rizika. Gali būti imtasi tokių priemonių, kaip, pvz., **bendradarbiavimas su jaunimo centrais ir kitomis atitinkamomis organizacijomis ir nevyriausybėmis organizacijomis**, dirbančiomis su jaunimu ar palankių sąlygų neturinčiomis grupėmis (pvz., migrantais, narkomanais, našlaičiais, neįgaliaisiais). Ypač naudingos gali būti kampanijos, kuriose dalyvauja etninių ir religinių bendruomenių veikėjai ir gerovės organizacijos, taip pat įtakos gali turėti pačių viešųjų užimtumo tarnybų darbuotojų amžiaus ir kultūrų įvairovė. Pavyzdžiui, Austrijoje užmegzti ryšį su tais, kuriuos sunkiausia pasiekti, padėjo apsilankymai mečetėse ir kultūros klubuose, bendradarbiavimo susitarimai su turkų ir serbų laikraščiais bei DVD diskais su įrašais užsienio kalbomis.

Kaip matyti iš keleto šalių patirties, **įsteigus specialiuosius** jaunimui skirtus **ryšių centrus** ne tik lengviau užmegzti ryšius, bet ir įsikišimo ir aktyvumo skatinimo priemonės tampa veiksmingesnės, nes yra paprasčiau koordinuotai teikti paslaugas. Tokių centrų struktūros yra įvairios: tai gal būti ir

⁵⁶ Eurofound (2012 m.) *Naujausi politikos pokyčiai, susiję su nedarbingais, nesimokančiais ir profesinio mokymo srityje nedalyvaujančiais asmenimis (NEET)*.

specializuotos jaunimo tarnybos, veikiančios kaip viešųjų užimtumo tarnybų padaliniai, nepriklausomos vietos ar regioninės įstaigos, arba privatūs rangovai. Austrijoje, Danijoje ir Vokietijoje jaunimui skirti darbo centrai veikia kaip viešųjų užimtumo tarnybų padaliniai. Kitos įstaigos padeda palankių sąlygų neturintiems žmonėms, kaip antai Prancūzijos *Missions locales*, kurios siekia padėti jaunimui nepatekti į nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupę ir siūlyti galimybes mokyklos nebaigusiems asmenims. O, pavyzdžiui, Airijoje vietos užimtumo paslaugos yra perduodamos užsakomąsias paslaugas teikiantiems privatiems teikėjams: Jaunimo ryšių centrai (angl. *Youth reach centres*) aktyviai teikia mokyklos nebaigusiems jaunuoliams tarpininkavimo ir orientavimo paslaugas. Kaip ryšių centrai, tokie jaunimo centrai ypač veiksmingi tais atvejais, kai kitos svarbios paslaugos, kaip antai profesinio orientavimo, savivaldybių jaunimui ar šeimoms teikiamos paslaugos, konsultavimo paskolų klausimais paslaugos, paslaugos neįgaliesiems, priklausomybę turintiems asmenims ar buvusiems kaliniams, yra integruojamos arba vieno langelio principu, arba remiantis įstaigų bendradarbiavimo susitarimais dėl nukreipimo.

Siekdamos spręsti tą problemą, kad viešosioms užimtumo tarnyboms apie daugelį nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupei priklausančių jaunuolių nėra žinoma, keletas šalių įsteigė *ad hoc* agentūras. Šių **jaunimo agentūrų** paskirtis – konkrečiai padėti jaunuoliams jų švietimo ir profesinio orientavimo klausimais, kaip, pavyzdžiui, daro jaunimo užimtumo centrai Lietuvoje ar paramos centrai (angl. „Navigator Centers“) Švedijoje – tai nacionalinis vieno langelio principu jaunuoliams, kurie siekia (re)integruotis į švietimo ar mokymo sistemą arba darbo rinką ir nenori būti siunčiami į kelias įvairias valstybines agentūras, paslaugas teikiantis tinklas.

Paramos pritaikymas

Jaunuoliams užsiregistravus viešojoje užimtumo tarnyboje ar kitoje atsakingoje tarnyboje (pvz., savivaldybės užimtumo tarnyboje arba privačioje atitinkamas paslaugas teikiančioje įmonėje), kad būtų įmanoma imtis ankstyvo įsikišimo ir aktyvumo skatinimo priemonių, svarbiausia yra nustatyti **privalomas taisykles**, pagal kurias jaunimas turėtų teisę naudotis viešųjų užimtumo tarnybų paslaugomis, o viešosios užimtumo tarnybos būtų įpareigos bedarbiais įregistruotiems jaunuoliams siūlyti galimybes mokytis ar dirbti pagal individualų veiksmų planą (IVP). Individualios paramos priemonės, be kita ko, apima pagalbą ieškant darbo, siuntimą į švietimo ar mokymo įstaigas, taip pat aktyvios darbo rinkos politikos priemones, taikomas tiems, kuriems jų reikia.

Riboto biudžeto laikotarpiais dar svarbiau tikslingai nustatyti įsikišimo priemones, kurioms reikia daug išteklių, kaip antai švietimo, mokymo ar visapusiškesnę paramą tiems, kuriems jos reikia. **Specialiems poreikiams pritaikyti individualūs veiksmų planai** yra svarbiausia išankstinė sąlyga, kad aktyvumo skatinimo priemonės būtų veiksmingos⁵⁷. Ir rengti priemones, ir imtis paskesnių veiksmų turi profesionalūs ir tinkamai apmokyti darbuotojai. Skaitmeninimas – tai naudojimas visais kanalais tinkamai derinant elektronines paslaugas, savitarnos priemones ir tiesiogiai teikiamas paslaugas. Tačiau jaunuoliams, kurie susiduria su **sudėtingesnėmis problemomis, reikia taikyti visybinių požiūrį**, kad būtų įmanoma nustatyti visas įvairias kliūtis ir problemas, su kuriomis susiduria jaunuoliai bei jas spręsti ir nustatyti jaunuolių įgūdžius bei kompetenciją. Reikalingas holistinis orientavimas ir atskirų atvejų valdymas, įskaitant išsamesnį asmeninės padėties vertinimą atsižvelgiant į padėtį visu gyvenimo laikotarpiu, ir prireikus turi būti imtasi visapusių tolesnių priemonių. Vien

⁵⁷ Europos Komisija (2012 m.) *Aktyvumo skatinimas ir integracija. Darbas su individualiais veiksmų planais. Viešųjų užimtumo tarnybų priemonių rinkinys*; EBPO (2007 m.) *Bedarbių aktyvumo skatinimas. Ką daro atskiros šalys*, paskelbta EBPO (red.) leidinyje *EBPO užimtumo perspektyva* (p. 207–242), Paryžius; taip pat žr. Europos Komisijos dokumentą (2012 m.) *Aktyvumo skatinimas ir integracija. Darbas su individualiais veiksmų planais. Viešųjų užimtumo tarnybų priemonių rinkinys*.

viešosios užimtumo tarnybos visų šių paslaugų teikti negali, todėl dažnai pasitelkiami partneriai. Kaip matyti iš vertinimo rezultatų, toks požiūris sėkmingai taikytas Austrijoje, Vokietijoje ir Slovėnijoje⁵⁸.

Nors individualiuose veiksmų planuose daugiausia dėmesio skiriama veiksmingesniems metodams, svarbu, kad tuose planuose būtų atsižvelgta į **abipusio įsipareigojimo principą** („botago ir meduolio“ metodą). Tai geriausiai užtikrinama abiejų šalių pasirašytu dokumentu. Turi būti nustatyta pagrįsta paramos ir stebėsenos pusiausvyra, kartu turi būti užtikrintas aktyvumo skatinimo taisyklių laikymasis ir turi būti nustatytos sankcijos, kuriomis prireikus būtų varžomos teisės į pašalpas ir paslaugas. Kaip parodė kokybinis ekspertų vertinimas, sankcijų poveikis didesnis, jei jos yra aiškios, diferencijuotos ir sąžiningos ir jei taikomos neatidėliotinai. Taip pat reikia jaunuolių, kuriems gresia didelė atskirties rizika, teises į socialinę paramą suderinti su griežtu abipusio įsipareigojimo principu pagrįstu požiūriu⁵⁹. Jei jaunuoliai iškrenta iš aktyvumo skatinimo programų, tolesnės jaunimo paramos mechanizmai turi būti patobulinti, kad būtų išvengta socialinės atskirties.

3.3. Paramos priemonės, padedančios integruotis darbo rinkoje

Mokyklos nebaigimas

ES darbo neturi 54,2 % švietimo ir mokymo įstaigose mokslų nebaigusiu asmenų. Mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiaus mažinimas yra viena iš svarbių kovos su jaunimo nedarbu priemonių; tai taip pat yra vienas pagrindinių strategijos „Europa 2020“ tikslų. Valstybės narės susitarė iki 2020 m. vidutinį Europos mokyklos nebaigimo rodiklį sumažinti iki mažiau nei 10 %. Tarybos rekomendacijoje *dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių*⁶⁰ atkreipiamas dėmesys į būtinybę įgyvendinti išsamią tarpsektorinę politikos sistemą, kuria būtų siekiama užkirsti kelią mokyklos nebaigimui, spręsti ir bendrojo lavinimo, ir profesinio rengimo klausimus, rūpintis jaunuolių orientavimu ir didinti jų įsidarbinimo galimybes.

Į tokias išsamias kovos su mokyklos nebaigimu politikos priemones turi būti įtrauktos kompensacinės priemonės, kuriomis būtų sprendžiami su mokyklos nebaigimo padariniais susiję klausimai ir, siekiant padėti jaunuoliams įgyti reikiamą kvalifikaciją, būtų vėl suteikiama galimybė mokytis švietimo ir mokymo įstaigose. Šiomis aplinkybėmis labai svarbios vadinamosios antros galimybės programos, taip pat papildomas kalbos mokymas, teikiamas gyvenamosios vietos šalyje kalbamos kalbos gerai nemokantiems asmenims. Tais atvejais, kai didesnė rizika nebaigti mokyklos gresia jauniems vyrams (mokslų švietimo ir mokymo įstaigose nebaigia 15,3 % 18–24 metų vyrų ir 11,6 % moterų), taip pat galėtų praversti programos, kuriose labiau atsižvelgiama į lyčių aspektus.

Be to, mokymasis darbo vietoje, visų pirma dualusis profesinis rengimas, padeda jaunuoliams įgyti darbo rinkoje reikalingų atitinkamų įgūdžių. Supratimas, kaip teorija taikoma praktikoje, taip pat gali juos paskatinti toliau mokytis teorijos. Galiausiai taikant tokius metodus kuriamos galimybės patekti į darbo rinką ir užmezgami ryšiai, kurie gali palengvinti perėjimą iš mokyklos į pirmąją darbo vietą. Juos taikant sėkmingiems studentams turėtų būti suteikiama pripažįstama akreditacija ir jiems turėtų būti sudaroma galimybė tęsti mokslus pagrindinėse švietimo ir mokymo sistemose.

⁵⁸ Eurofound (2012 m.) *Naujausi politikos pokyčiai, susiję su nedirbančiais, nesimokančiais ir profesinio mokymo srityje nedalyvaujančiais asmenimis (NEET)*; Europos Komisija (2011 m.) *Jaunimo viešųjų užimtumo tarnybų tarpusavio vertinimas*.

⁵⁹ EBPO (2010 m.), *Off to a good start? Jobs for Youth*, Paryžius.

⁶⁰ OL C 191, 2011 7 1, p. 1.

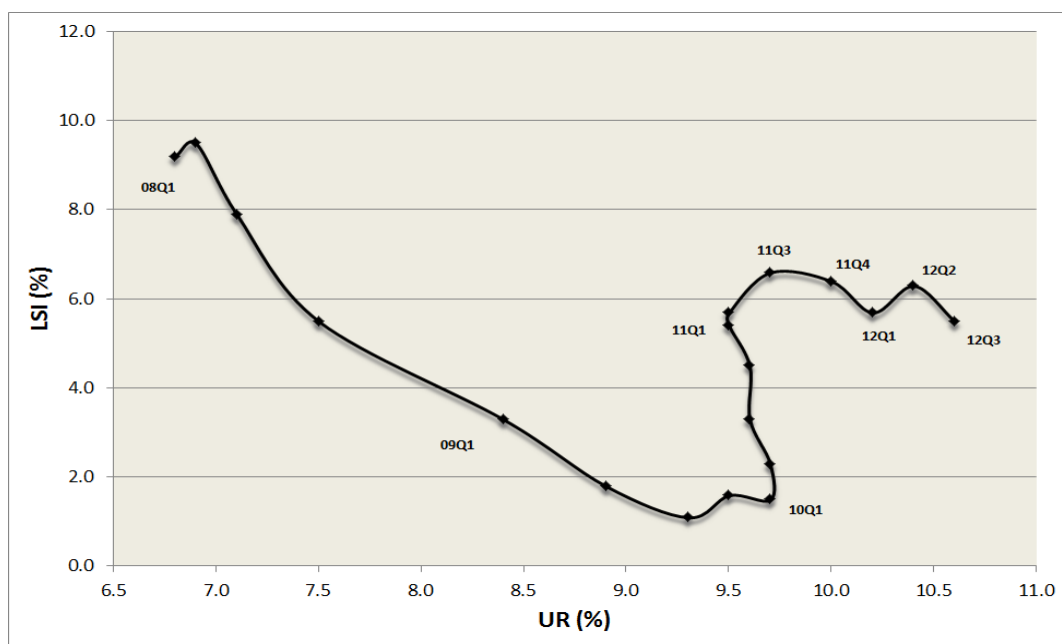
Gerinant mokyklos nebaigusių asmenų ilgalaikes perspektyvas darbo rinkoje, bus prisidėta prie „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sėkmės.

Igūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis

Dabartinė ekonominė padėtis, kuriai būdingas didelis nedarbo lygis ir kartu – nuolatinė darbo tam tikrų profesijų atstovams pasiūla, kuri vis nėra patenkinama, išryškina pagrindinę įgūdžių problemą, su kuria susiduria Europa.

Prieš krizę tinkamo darbo paieškos procesų veiksmingumas visoje Europos Sąjungoje ir daugumoje valstybių narių vis didėjo. Tačiau per pastaruosius dvejus metus padidėjo ir nedarbo rodikliai, ir laisvų darbo vietų rodikliai. Šiuos skaičius gerai parodo vadinamoji Beveridžo kreivė, kuri nedarbo rodiklius susieja su laisvų darbo vietų rodikliais. Kai tinkamo darbo paieškos procesas vyksta tinkamai, Beveridžo kreivė rodo neigiamą nedarbo lygio ir laisvų darbo vietų rodiklio santykį. ES-27 toks santykis buvo matyti iki 2010 m. pirmojo ketvirčio. Nuo to laiko laisvų darbo vietų skaičiaus didėjimas poveikio nedarbui nedarė⁶¹.

1 schema. Beveridžo kreivė, ES-27, 2008 m. pirmasis ketvirtis–2012 m. trečiasis ketvirtis

Šaltinis: Eurostatas.

Trumpas apibūdinimas. Naudojami tokie duomenys: i) nedarbo lygio rodiklis (angl. UR, %), kintamoji „une_rt_q“ ir ii) darbo jėgos trūkumo rodiklis (angl. LSI, %), kintamoji „ei_bsin_q_r2“, paimta iš ES verslo tyrimo rezultatų (gamybos įmonių, nurodančių darbo jėgos trūkumą kaip vieną iš gamybą ribojančių veiksnių, procentinė dalis).

Problemos tinkamo darbo paieškos procese – kaip matyti iš Beveridžo kreivės judėjimo – gali būti susijusios su įgūdžių⁶² ir išsilavinimo⁶³ pasiūlos ir tam tikram darbui reikalingų įgūdžių ir išsilavinimo

⁶¹ Tik neseniai Beveridžo kreivė, regis, vėl ėmė rodyti neigiamą tendenciją, tačiau to negana, kad būtų galima teigti, jog tinkamo darbo paieškos procesas valstybėse narėse gerėja.

⁶² Įgūdžių neatitiktis – tai darbuotojų turimų įgūdžių (t. y. bendrųjų, techninių ir socialinių emocinių gebėjimų) ir įgūdžių, reikalingų jų darbui, atotrūkis. Įgūdžių neatitiktis apima ir „įgūdžių trūkumą“, kai

neatitiktimi. Be to, dideli regionų ir pramonės sektorių skirtumai gali reikšti, kad gali atsirasti įgūdžių neatitikties regionų ar sektorių lygmeniu problema, nes naujos darbo vietos gali būti kuriamos ne tuose regionuose, kuriuose yra žmonių, turinčių tinkamų rinkai reikalingų įgūdžių ir išsilavinimo kvalifikacijų.

Iš Europos darbo jėgos tyrimo matyti, kad 2001–2011 m. vidutinis įgūdžių ir išsilavinimo neatitikties dažnumas Europos Sąjungos valstybėse narėse gerokai skyrėsi⁶⁴. Kalbant apie išsilavinimo neatitiktį, vidutiniškai beveik 15 % Europos darbuotojų išsilavinimas yra per aukštas, o 21 % išsilavinimas – nepakankamas⁶⁵.

Darbo jėgos paklausos ir galimų darbuotojų įgūdžių ir buvimo vietos neatitikties problema yra itin rimta, nes dėl jos nedarbas gali tapti vis labiau struktūrinio pobūdžio. Iš laikotarpio prieš krizę ir dabartinių duomenų palyginimo aiškiai matyti, kad struktūrinis ir ilgalaikis nedarbas nuosekliai didėja. Visų pirma struktūrinis nedarbas ES-27 padidėjo daugiau kaip vienu procentiniu punktu – nuo 8,2 % 2007 m. iki 9,3 % 2012 m. ir iš Europos Komisijos 2013 m. prognozių⁶⁶ matyti, kad struktūrinio nedarbo lygis bus dar didesnis (9,6 %).

IRT absolventų nepakanka visoms laisvoms vietoms IRT sektoriuje užpildyti, jame net ir paskutinės ekonominės suirutės laikotarpiu IRT specialistų paklausa didėjo po 3 % per metus. Be to, iki 2015 m. ES bus iki 700 000 laisvų darbo vietų IRT specialistams⁶⁷.

Neformalusis mokymasis ir savišvieta

Dabartinėmis aplinkybėmis, kai nedarbo lygis didėja, o ekonomika auga nepakankamai sparčiai, neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas gali padėti jauniems bedarbiams, kurie ieško pirmojo darbo arba turi labai mažai profesinės patirties, nes būtų įvertinti jų įvairiais būdais įgyti įgūdžiai ir kompetencija. Be to, neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas padidina žmogaus galimybes įsidarbinti, gauti didesnę darbo užmokesį ir sparčiau kopti karjeros laiptais, suteikia vadinamąją antrą galimybę mokyklos nebaigusiesiems asmenims, taip pat pagerina galimybes dalyvauti formaliojo švietimo ir mokymo programose, padidina motyvaciją ir pasitikėjimą savimi.

Neformalusis mokymasis vyksta formalaus mokymosi aplinkoje, tačiau jam patvirtinti kvalifikacija paprastai nesuteikiama ir diplomas neišduodamas. Toks mokymasis paprastai vyksta kursuose, seminaruose, konferencijose ar praktiniuose seminaruose. Savišvietos būdu

darbuotojo įgūdžiai neatitinka darbo reikalavimų, ir „įgūdžių perteklių“, kuris atsiranda, kai turimi įgūdžiai yra geresni nei reikia darbui atlikti.

⁶³ Išsilavinimo neatitiktis – tai darbuotojų turimo išsilavinimo (t. y. formalų akademinių įgūdžių) ir jų darbui reikalingo išsilavinimo atotrūkis. Išsilavinimo neatitiktis apima ir „per aukštą išsilavinimą“, kai darbuotojas yra įgijęs aukštesnę nei būtina išsilavinimą, ir „nepakankamą išsilavinimą“, kai darbuotojas yra įgijęs žemesnę nei būtina išsilavinimą.

⁶⁴ Europos profesinio mokymo plėtros centro (Cedefop) apskaičiavimai (žr. ataskaitą „2012 m. Europos užimtumo ir socialinės tendencijos“, bus greitai paskelbta).

⁶⁵ Europos profesinio mokymo plėtros centro atlikti skaičiavimai pagrįsti ES darbo jėgos tyrimo duomenimis (žr. ataskaitą „2012 m. Europos užimtumo ir socialinės tendencijos“, bus greitai paskelbta).

⁶⁶ Europos Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato metinė makroekonomikos duomenų bazė, galima rasti interneto svetainėje http://ec.europa.eu/economy_finance/ameco/user/serie/ResultSerie.cfm.

⁶⁷ Ataskaita Europos Komisijai „E. įgūdžių pasiūlos ir paklausos Europoje raidos prognozė (2010–2015 m.)“ (angl. *Anticipating the Evolution of the Supply and Demand of e-Skills in Europe (2010–2015)*), *Empirica* ir *IDC Europe*, 2009 m. gruodžio mėn. Atnaujintos prognozės pristatytos 2011 m. gruodžio 13 d. Briuselyje vykusioje Europos e. įgūdžių konferencijoje.

mokomasi įvairiose vietose, kaip antai namuose, darbe, kartu su kitais žmonėmis ir žmonėms kasdien bendraujant; toks mokymasis apima kalbos mokymąsi, kultūros normas ir elgseną.

Išsamios neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo sistemos šiuo metu yra nustatytos keturiose valstybėse narėse.

Prancūzijoje pasinaudojant neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimu galima įgyti visas kvalifikacijas, išskyrus reglamentuojamas profesijas, kaip antai gydytojus, stomatologus, veterinarijos gydytojus ir architektus. Asmenys pateikia išsamią informaciją apie savo mokymosi patirtį ir įgytus įgūdžius (kompetenciją). Paskui atitinkamos ministerijos paskirta ekspertų vertinimo komisija gali suteikti visą ar dalinę kvalifikaciją. Panaši sistema veikia Liuksemburge.

Nyderlanduose žmonės, norėdami gauti „patirties sertifikatą“, kurį panaudotų teikdami darbo paraišką ar dėl kurio formalus pripažinimo kreiptųsi į egzaminuojančią įstaigą, savo patirties aprašymą gali pateikti pripažintam tokių sertifikatų teikėjui. Suomijos švietimo teisės aktuose leidžiama patvirtinti patirtį daugelyje švietimo sričių ir lygių.

2012 m. lapkričio 26 d. Taryba pasiekė politinį susitarimą dėl Tarybos rekomendacijos dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo, pagal kurią valstybės narės ne vėliau kaip 2012 m., atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes ir ypatumus ir tokiu mastu, kokį laiko tinkamu, turėtų nustatyti neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo priemones.

Jaunimo verslumas. Darbo vietų kūrimas ir kompetencijos ugdymas

Verslumas ne visada yra laikomas įprastu būdu skatinti užimtumą. Tačiau verslumas aiškiai atveria galimybę didinti užimtumą ir mažinti jaunimo nedarbą⁶⁸. Maža to, idėjų turėjimas ir jų pavertimas veiksmais 2006 m. Komisijos rekomendacijoje dėl bendrųjų gebėjimų⁶⁹ priskirtas prie bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, nes tai yra universalusis gebėjimas, didinantis gebėjimą įsidarbinti (savarankiškai dirbti).

Jaunimas turi būti supažindinamas su tuo, kas yra verslumas, ir galimybė tapti verslininku jaunuoliui turėtų būti patraukli. Jaunuolių verslumo dvasiai ugdyti yra svarbūs sėkmingi verslininkai, sektini pavyzdžiai.

2012 m. pradžioje EBPO paskelbė trumpą jaunimo verslumo politikos apžvalgą⁷⁰, kurioje atkreipiamas dėmesys į tai, kad jaunuoliai gali neatrodyti kaip verslumui tinkama grupė (dėl patirties ir finansų stokos), tačiau jie domisi verslumu ir daugelis jų mano galintys dirbti savarankiškai. 2009 m.

⁶⁸ Savarankiškas darbas yra svarbus darbo vietų kūrimo požiūriu. 85 % naujai įsteigtų įmonių yra labai mažos įmonės, turinčios mažiau nei 10 darbuotojų. Europos Sąjungoje naujai įsteigtos įmonės sukuria vidutiniškai 2 darbo vietas. Tačiau 2009 m. „Eurobarometro“ tyrimo ataskaitoje teigiama, jog Europos Sąjungoje 28 % žmonių nurodė, jog tikimybė, kad jie per kitus penkerius metus pradės savarankiškai dirbti, yra arba „labai didelė“, arba „gana didelė“. Vis dėlto šis skaičius yra mažesnis negu Jungtinėse Amerikos Valstijose (JAV) ir Kinijoje, kuriose savarankiško darbo per kitus penkerius metus tikimybė kaip „labai didelė“ ar „gana didelė“ apibūdino atitinkamai 36 % ir 49 % žmonių.

⁶⁹ Komisijos rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų (2006/962/EB) pabrėžta, kad yra svarbus „iniciatyvumo ir verslumo jausmas, [kuris] reiškia sugebėjimą idėjas paversti veiksmais“ (OL L 394, 2006 12 30),

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_en.htm.

⁷⁰ Paskelbta Komisijos vardu atliekant „Verslumo veiklos Europoje panoramos“ tyrimą, <http://www.oecd.org/regional/leedprogrammlocaleconomicandemploymentdevelopment/Youth%20Policy%20Brief.pdf>.

Eurobarometro“ tyrimo⁷¹ rezultatai rodo, kad savarankišku darbu labiausiai yra susidomėjusios dvi jauniausio amžiaus grupės (15–24 ir 25–39 metų), atitinkamai 40 % ir 42 %, kurių atstovai pareiškė, jog tikimybė per kitus penkerius metus pradėti dirbti savarankiškai yra arba „labai didelė“, arba „gana didelė“; šios procentinės dalys buvo gerokai didesnės nei 40–54 metų ir vyresnių nei 55 metų grupėse (atitinkamai 29 % ir 13 %).

Jaunuoliai gali susidurti su specifinėmis kliūtimis, kai kuriems iš jų galinčiomis trukdyti idėjas paversti projektais. Tai, pvz., yra verslumo įgūdžių stoka, ankstesnės darbo patirties stoka ir galimybių nesunkiai pasiskolinti nebuvimas. Europos Komisija, pasinaudodama Europos mainų programa „Erasmus verslininkams“⁷², kuria suteikiama galimybė pradedantiejiems verslininkams mokytis iš labiau patyrusių verslininkų, jau remia jaunimo verslumą, skatindama verslumo ugdymą mokyklose ir universitetuose.

Igyvendindama Europos mikrofinansų skyrimo priemonę „Progress“⁷³, Komisija siekia didinti mikrokreditų prieinamumą asmenims, kurie nori imtis savarankiškos veiklos arba įsteigti labai mažą įmonę ir kuriems (kaip, pvz., jauniems žmonėms) yra sunku gauti įprastas paskolas, įskaitant į darbo rinką žengiančius asmenis. Labai smulkių ir socialinių verslininkų galimybės gauti finansavimą bus toliau remiamos būsima Europos socialinių pokyčių ir inovacijų programa⁷⁴ (2014–2020 m.).

Darbo užmokesčio subsidijos ir su darbo užmokesčiu nesusijusios išlaidos darbo jėgai⁷⁵

Per didelės **su darbo užmokesčiu nesusijusios išlaidos darbo jėgai**, kaip antai darbdavio mokamos socialinio draudimo įmokos, gali daryti žalingą poveikį darbo jėgos paklausai, ypač palyginti mažesnio našumo grupių, kaip antai karjerą pradedančių jaunuolių, nes jų darbo paklausa yra labai kintanti (nepastovi). Taigi darbo jėgos mokesčių pleišto (visų pirma su darbo užmokesčiu nesusijusių išlaidų darbo jėgai) mažinimas, neigiamą poveikį biudžetui kompensuojant **laipsniškai didinamais** aplinkos apsaugos, vartojimo ar nuosavybės mokesčiais, gali daryti teigiamą poveikį darbo jėgos paklausai, taigi tai taip pat gali būti viena iš priemonių „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sėkmei užtikrinti. Tikėtina, kad **tikslinis** tų grupių, kurių darbo paklausa yra nepastovi, mokesčių pleišto mažinimas padarys teigiamą poveikį jų užimtumui. Vis dėlto, kad ši priemonė nedarytų neigiamo poveikio tų grupių, kurioms ji netaikoma, užimtumo perspektyvoms, reikia kruopščiai parengti jos modelį ir taikymo nuostatas.

Taikant **darbo užmokesčio subsidijas (samdos kreditus)**, darbdaviams teikiamas atlygis už konkrečioms grupėms priklausančių darbuotojų samdymą subsidijuojant jų darbo užmokesį. Šios subsidijos taip pat gali būti naudojamos „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sėkmei užtikrinti, nes jomis gali būti didinamas užimtumas. Samdos kreditu mažinamos darbdavių išlaidos darbo jėgai, didinamas jų noras samdyti kitus darbuotojus ir galiausiai kurti naujas darbo vietas.

Darbdaviai įdarbinimo subsidijas turėtų daugiausia skirti **įdarbinimui į naujas darbo vietas**. Tokiu būdu darbdaviai gali būti skatinami įdarbinti darbuotojus naujose darbo vietose, t. y. kurti tokias darbo

⁷¹ Europos Komisija (2009 m.), „Eurobarometro“ tyrimas „Verslumas Europos Sąjungoje ir už jos ribų“ (angl. *Entrepreneurship in the European Union and Beyond*).

⁷² <http://www.erasmus-entrepreneurs.eu>.

⁷³ <http://ec.europa.eu/epmf>.

⁷⁴ COM (2011) 609, 2011 m. spalio 6 d.

⁷⁵ Darbo užmokesčio subsidijų ir su darbo užmokesčiu nesusijusių išlaidų darbo jėgai klausimai išnagrinėti užimtumo srities dokumentų rinkinyje („Ekonomikos atsigavimas kuriant darbo vietas“, COM(2012) 173, 2012 m. balandžio 18 d.) ir 2011 m. Užimtumo komiteto (EMCO) teminėje ataskaitoje „Siekiant užimtumo tikslo“ (angl. *Reaching the Employment Target*) (Briuselis, 2011 m. lapkričio 22 d., 17239/11).

vietas, kurios be tų subsidijų nebūtų sukurtos. Teigiamą poveikį gali daryti tikslinės subsidijos socialiai pažeidžiamoms grupėms, kaip antai jaunimui, visų pirma tais atvejais, kai įdarbinimo subsidijos derinamos su papildomomis pastangomis remti tikslines grupes. Subsidijos yra veiksmingesnės, kai įgūdžių paklausa dera su pasiūla, kai užimtumo tarnyba padeda kruopščiai pasirengti įsidarbinti, taip pat kai jaunuoliai ir darbdaviai turi galimybę prirėkus paskiau kreiptis konsultacijų.

Kiek tai susiję su minėtomis priemonėmis, reikėtų atsižvelgti į valstybės pagalbos taisykles. Tuo klausimu reikėtų pažymėti, kad bendro pobūdžio priemonės, kuriomis siekiama sudaryti palankias sąlygas įdarbinti jaunuolius ir kuriomis gali naudotis visos visų ekonomikos sektorių įmonės, nebūtų laikomos valstybės pagalba. O atrankinės priemonės, pvz., taikomos tik tam tikrų rūšių įmonėms ar tam tikriems sektoriams, arba susijusios su institucijų veiksmų laisve priimant sprendimus, gali būti valstybės pagalba, jei yra įvykdomos kitos SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos.

Darbo jėgos judumas

Iš naujausių ES darbo jėgos tyrimu⁷⁶ pagrįstų įverčių (2012 m. pirmojo ketvirčio) matyti, kad kitoje valstybėje narėje gyvenančių ES piliečių (darbingo amžiaus, 15–64 metų) dalis sudaro maždaug 3,0 %. Tai yra maždaug 9,5 mln. asmenų. Palyginti su 2005 m., šis rodiklis labai padidėjo (+50 %, nes tuo metu ta dalis sudarė lygiai 2,0 %, arba 6,2 mln. asmenų).

Kaip matyti iš Europos laisvų darbo vietų stebėjimo sistemos duomenų, nors nedarbas ES tebėra didelis, ES, kad ir kaip tai paradoksalu, taip pat yra daugiau kaip 2 mln. laisvų darbo vietų. Tai daugiausia lemia darbo jėgos pasiūlos ir paklausos neatitiktis, taip pat nepakankamas darbo jėgos judumas regionų, nacionaliniu ir Europos lygmeniu.

Jaunimas yra viena iš grupių, kurių polinkis į judumą yra didžiausias. Darbo užsienyje patirtis gali padidinti jų mokymosi visą gyvenimą ir profesinės karjeros vertę⁷⁷ ir suteikti daugiau darbo galimybių.

Taigi sprendžiant jaunimo nedarbo problemą galėtų būti skatinamas darbo jėgos judumas; tokiu būdu darbdaviams būtų padėta rasti įgūdžius, kurių jie ieško, bet negali rasti savo vidaus darbo rinkoje, o valstybės narės galėtų kiekvienam jaunuoliui per keturis mėnesius po darbo netekimo ar mokyklos baigimo pateikti kokybiško darbo pasiūlymą ar sudaryti galimybę tęsti mokslus, atlikti gamybinę praktiką ar mokomąją praktiką.

Užimtumo srities dokumentų rinkinyje raginama užtikrinti didesnę darbo rinkų veiksmingumą, dinamiškumą ir jų veikimo sklandumą, o Komisijos 2013 m. metinėje augimo apžvalgoje⁷⁸ pabrėžta, kad, tam tikruose regionuose ir sektoriuose trūkstant darbuotojų jų poreikiams tenkinti, šias įgūdžių trūkumo ir neatitikties problemas reikia spręsti didinant darbuotojų aktyvumą darbo rinkoje, gerinant įgūdžius ir lengvinant judumą. Siekiant pagerinti šią padėtį, užimtumo politikos priemonėmis turėtų būti palengvinamas darbo keitimas, dėl to didėtų našumas ir gerėtų darbo kokybė; darbuotojai turi turėti tinkamų įgūdžių, o žmonės turi būti pakankamai judūs, kad galėtų reaguoti atsiradus laisvų darbo vietų kitose valstybėse narėse ir regionuose.

⁷⁶ Eurostatas, ES darbo jėgos tyrimas (lfsq_pganws).

⁷⁷ Tai reiškia, kad darbo visą gyvenimą istorija gali apimti apykaitinį judumą, t. y. bet kiek darbo šalyje ir darbo užsienyje laikotarpių.

⁷⁸ COM(2012) 750, 2012 m. lapkričio 28 d.

Kad būtų paremtas būsimas judumas ir našumo augimas, lemiamą vaidmenį atliks investicijos į įgūdžius ir perkvalifikavimą. Iš tikrųjų, konkurencingumo praradimą daugelyje valstybių narių daugiausia galima susieti su našumo didėjimu, kuris yra menkas, nes nepakankamai investuojama į įgūdžių politiką ir priemones. Stiprinti įgūdžių politiką taip pat yra labai svarbu siekiant pašalinti darbo rinkoje esamą su pasiūla susijusį trūkumą ir neatitiktį ir paskui sudaryti sąlygas judumui.

Be to, tikra ES masto darbo rinka, kurioje būtų užtikrinti pakankami srantai, bus sukurta tik pašalinus likusias teises ir praktines kliūtis įmonių ir darbuotojų judumui.

Siekdama šio tikslo, Europos Komisija šiuo metu pertvarko EURES, Europos užimtumo tarnybų tinklą⁷⁹. Įgyvendinus reformą, EURES taps visą ES aprėpiančia atitikties, įdarbinimo ir samdymo priemone, be kita ko, bus įdiegtos tikslinės tam tikroms profesijoms, sektoriams ir gyventojų grupėms (kaip antai jaunimui) skirtos judumo programos. Taikant šį požiūrį, bus vadovaujamosi bandomosios iniciatyvos⁸⁰ „Tavo pirmasis EURES darbas“, kuri sumanyta siekiant padėti jauniems 18–30 metų europiečiams susirasti darbą kitose ES šalyse, logika. Ši programa pagrįsta nacionalinių užimtumo tarnybų parama – informavimo, darbo paieškos, įdarbinimo ir finansavimo – ir jauniems darbo ieškotojams, ir įmonėms, kurios susiduria su ilgą laiką laisvų darbo vietų problema ir domisi galimybėmis pasamdyti darbuotojus iš kitos, ne jų buveinės, šalies.

3.4. EUROPOS PERSPEKTYVA

ES struktūrinių fondų naudojimas

Kaip matyti iš Komisijos gautų valstybių narių atsakymų į klausimyno dėl „Jaunimo galimybių iniciatyvos“ jaunimo politikos priemonių ir rezultatų pranešimo klausimus, ši iniciatyva atliko svarbų vaidmenį kaip vienas iš veiksnių, skatinančių toliau perskirstyti didžiulius ES finansavimo išteklius, visų pirma iš ESF ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), orientuojantis į jaunimo nedarbo mažinimo priemones. Kaip vertą dėmesio pavyzdį galima paminėti Italiją, kuri pagal savo Sanglaudos veiksmų planą iki šiol per du etapus perskirstė 6 mlrd. EUR; didelė šių lėšų dalis skirta užimtumo ir švietimo veiksmams.

Dabartiniu 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Europos socialinis fondas remia įvairius veiksmus, kuriais siekiama suteikti daugiau galimybių įsidarbinti ir užtikrinti tvarią darbo ieškotojų įtrauktį į darbo rinką ypatingą dėmesį skiriant ilgalaikio ir jaunimo nedarbo prevencijai. Valstybės narės skyrė didelius išteklius priemonėms, kuriomis siekiama sudaryti jaunimui geresnes sąlygas iš mokyklos pereiti į darbo rinką, taip pat papildomoms integracijos į darbo rinką priemonėms, kaip antai tikslinėms aktyvumo skatinimo politikos priemonėms, darbo užmokesčio subsidijoms, jaunimo verslumo ir verslo pradėjimo skatinimo priemonėms. Laikinių įdarbinimo subsidijų priemonę valstybės narės įgyvendino dar ekonomikos krizės laikotarpiu ir ji gali būti remiama ESF lėšomis. ESF teikiant paramą laikinoms įdarbinimo subsidijoms taip pat turėtų būti paisoma tam tikrų reikalavimų, susijusių su valstybės pagalbos taisyklėmis ir bendru nacionaliniu finansavimu. Dėl „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos veiklos (įsikišimo priemonių), kuri gali būti remiama ESF lėšomis, pavyzdžių žr. II priedą.

ESF reglamento kitam 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui pasiūlyme, be kita ko, nustatytas tikslinis ESF investicijų prioritetas, pagal kurį tikslingai siekiama tvarios nedirbančių ir nesimokančių jaunuolių integracijos į darbo rinką. Taigi tikimasi, kad valstybės narės, kuriose yra didelis jaunimo

⁷⁹ C(2012) 8548, 2012 m. lapkričio 26 d.

⁸⁰ <http://ec.europa.eu/social/yourfirsteuresjob>.

nedarbas, jaunos bedarbius pripažins specialia tikslinė grupe, kuriai gali būti skiriamas ESF finansavimas. Tokie rezultatai pasiekti teikiant ES fondų paramą. ES fondai taip pat gali būti naudojami jaunimui skirtų darbo vietų kūrimui remti pagal MVĮ steigimo ir savarankiško darbo priemonės.

Atitinkamos Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) lėšomis finansuojamos priemonės, kuriomis siekiama remti jaunimo užimtumą ir darbo jėgos judumą, visų pirma apima paramą MVĮ, verslo inkubatorių plėtrą, investavimą į švietimo ir socialinę infrastruktūrą, taip pat infrastruktūrą viešosioms užimtumo paslaugoms teikti. Be to, pagal tarptautines bendradarbiavimo programas ERPF remia pasienio darbo rinkų integravimą, įskaitant tarpvalstybinį judumą, bendras vietos užimtumo iniciatyvas ir bendrus mokymo kursus.

Jaunimo užimtumas taip pat bus skatinamas ir remiamas – žemės ūkio ir kaimo verslo plėtros srityje – Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis. Jaunimas kaimo vietovėse turės galimybę įkurti nuosavus ūkius, sukurti kaimo verslą ar dalyvauti įvairioje bendradarbiavimo veikloje, kuri galėtų būti remiama EŽŪFKP lėšomis. Jie taip pat gali gauti atitinkamą mokymą ir profesionalias konsultacijas, kaip tvarkyti savo įmones ir jas valdyti. Jie taip pat gali dalyvauti savo gyvenamosios vietovės vietos plėtros veikloje pagal LEADER iniciatyvą⁸¹.

Taigi tikimasi, kad būsimose partnerystės sutartyse ir veiklos programose perėjimo iš mokyklos į darbo rinką klausimui ir jaunimo integracijai į darbo rinką bus skirta daug dėmesio. Be to, kitu programavimo laikotarpiu valstybės narės raginamos nustatyti galimybes siekti glaudesnio penkių Bendros strateginės programos (BSP) fondų⁸² bendradarbiavimo ir labiau integruotų požiūrių taikymo siekiant rasti išsamesnius sprendimus. Šiuo atveju jaunimo integracijos klausimas patenka į keletą tarpusavyje susijusių politikos sričių, kaip antai švietimo, užimtumo, socialinės įtraukties ir socialinio verslumo, būsto ir verslo aplinkos, kuriose parama investicijoms bus teikiama iš ne vieno BSP fondo. ES fondų požiūriu „Jaunimo garantijų“ iniciatyva visų pirma galėtų tapti veiksminga politikos priemone, kuri parodytų pridėtinę ES investicijų į ilgalaikį poveikį turinčias priemones vertę.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Komisija talkino valstybėms narėms tarpusavio mokymosi srityje ir per Europos jaunimo užimtumo tinklą rengiant bendrus pasiūlymus dėl jaunimo užimtumo politikos priemonių, bendrai finansuojamų ESF techninės pagalbos lėšomis⁸³. Rengiantis priimti ES BSP fondų reglamentus kitam programavimo laikotarpiui, Komisija aptars su valstybėmis narėmis jų išankstinę nuomonę apie pagrindines konkrečias jų šalių problemas.

Siekiant paspartinti struktūrinių fondų paramos įsisavinimą ir panaudoti struktūrinių fondų paramą dabartiniu programavimo laikotarpiu, valstybės narės turėtų aktyviau stengtis visokeriopai įgyvendinti jau nustatytas jaunimo aktyvumo priemones (visų pirma perskirsčius lėšas). Bendradarbiaudamos su socialiniais partneriais, vadovaujančiosios institucijos, nuodugniai rengdamos kvietimus teikti pasiūlymus dėl ESF projektų, galėtų nustatyti priemones, kurias įgyvendinus gali būti skubiausiai ir veiksmingiausiai suteikta jaunimo darbo ar mokymo garantija. Tai, pvz., galėtų būti mokymo pašalpos ir verslumo dotacijos. Komisija taip pat skatina projektų apskaitai ir įgyvendinimui palengvinti naudotis supaprastintų išlaidų galimybėmis, kaip antai taikyti vienodo dydžio sumas, tam tikrų išlaidų straipsniams nustatytas taikant standartinius vieneto įkainius, ir vienkartinės sumas. Komisijos teisės aktų pasiūlymuose 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui nustačius bendrų veiksmų planus,

⁸¹ http://enrd.ec.europa.eu/leader/en/leader_en.cfm.

⁸² ESF, ERPF / Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.

⁸³ www.youthemploymentnet.eu.

supaprastinimo ir rezultatais grindžiamo valdymo srityje žengta dar toliau. Šie didelio masto projektų rinkiniai, grindžiami iš anksto apibrėžtais ir suderintais politikos tikslais ir rezultatais, galėtų suteikti lanksčią ir veiksmingą priemonę, kuria būtų užtikrinta, kad ES lėšomis būtų remiami politikos tikslai. Kai kurios valstybės narės panašias priemones įgyvendina jau šiuo laikotarpiu.

Europos semestras

Komisija įsipareigoja stebėti, kaip įgyvendinamos „Jaunimo garantijų“ programos, taip pat jų poveikį valstybėse narėse. Tai visų pirma bus vykdoma įgyvendinant Europos semestrą ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas.

Siekdama didinti konkurencingumą ir užtikrinti, kad strategijoje „Europa 2020“ nustatyti pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo tikslai būtų įgyvendinti, Europos Komisija nustatė metinį ekonominės politikos koordinavimo ciklą, vadinamą Europos semestru.

Europos semestras prasideda Komisijai metų pabaigoje patvirtinus metinę augimo apžvalgą, kurioje nustatomi ES trumpalaikiai ir vidutinio laikotarpio prioritetai, kuriais siekiama skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą. Balandžio mėn. valstybės narės pateikia savo stabilumo ar konvergencijos programas ir nacionalines reformų programas. Gegužės ir birželio mėn. Komisija nagrinėja šiuos dokumentus, atsižvelgdama į metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus, ir vertina pažangą, padarytą įgyvendinant ankstesnes rekomendacijas. Galiausiai Komisija paskelbia konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kurias birželio mėn. pabaigoje oficialiai patvirtina Taryba.

Jaunimas buvo viena labiausiai per krizę nukentėjusių grupių, todėl per pirmuosius du Europos semestrus jaunimo nedarbui buvo skirta labai daug dėmesio. 2011 m. metinės augimo apžvalgos dokumentų rinkinyje pabrėžta, kaip svarbu skirti jaunimui atitinkamas tikslines priemones, kad jie netaptų prarastąja karta; 2012 m. metinėje augimo apžvalgoje ši mintis buvo dar labiau pabrėžta. Daugelis valstybių narių gavo konkrečių joms skirtų rekomendacijų, susijusių su jaunimo padėties darbo rinkoje gerinimu⁸⁴. Ši sistema bus naudojama ir stebint priemones, kurių valstybės narės imasi siekdamas įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ programas (ir jų poveikį).

2013 m. metinėje augimo apžvalgoje⁸⁵ Komisija pabrėžė, kad valstybės narės turėtų užtikrinti jaunimo perėjimą iš mokyklos į darbo rinką ir turėtų plėtoti bei įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ programas, pagal kurias kiekvienas 25 metų nesulaukęs jaunuolis per keturis mėnesius po to, kai baigia formalųjį mokymąsi ar tampa bedarbiu, gauna darbą, tęstinio švietimo galimybę, atlieka gamybinę praktiką arba mokomąją praktiką. Tokios programos gali būti bendrai finansuojamos Europos socialinio fondo lėšomis.

Mokymasis vienu iš kitų

Kad valstybės narės galėtų užtikrinti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos sėkmę, itin svarbi bus tarpusavio mokymosi priemonė.

⁸⁴ Šioje sistemoje valstybės narės turėtų ir toliau daug dėmesio skirti įgūdžių plėtojimui (FI, ES), derinti švietimo ir mokymo sistemas ir jaunimo įgūdžius su darbo rinkos poreikiais ir (arba) didinti gamybinės praktikos programų pasiūlą (DK, EE, FR, ES, LT, LV, LU, MT, PL, SK, SI, UK). Jos turėtų remti paskatas įmonėms samdyti jaunuolius (IT) ir skatinti savarankišką darbą ir pradėti verslą (CY, IT). Jos raginamos mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių ir kovoti su mokyklos nebaigimu (AT, DK, HU, ES, IT, LV, MT, UK), taip pat sudaryti socialiai pažeidžiamoms grupėms geresnes švietimo ir mokymo galimybes (BG, DE, HU, SK). Be to, jos raginamos spręsti užimtumo apsaugos teisės aktų skirtumų, susijusių su įvairių rūšių sutartimis, klausimus ir mažinti darbo rinkos segmentaciją (FR, IT, LT, PL, SE, SI).

⁸⁵ COM(2012) 750, 2012 m. lapkričio 28 d.

Tarpusavio mokymosi programos ir iniciatyvos gali padėti subjektams, susiduriantiems su panašiomis problemomis, dalytis žiniomis ir patirtimi. Mokymasis vienų iš kitų ir dalijimasis sukaupta patirtimi, kuri gali būti taikoma savo šalies (regiono, vietos) sąlygomis, yra ekonomiškai efektyviausias būdas įgyti naujų įgūdžių spręsti naujas darbo rinkos problemas ir atitinkamos kompetencijos.

Tokio pobūdžio veiklos rezultatai gali būti tokie, kad bus galima tam tikrus elementus ir aspektus iš vienos šalies perkelti į kitą ir taikyti vietos (šalies) aplinkybėmis. Tokia pat veikla, vykdoma valstybių narių lygmeniu, gali padėti skleisti žinias tarp susijusių partnerių ir suteikti jiems galimybę veiksmingiau atlikti savo darbą. Tai taip pat padeda mažinti riziką įgyvendinant naujas priemones ir užtikrinti didesnę investicijų grąžą naudojantis anksčiau išbandytais ir patikrintomis politikos galimybėmis.

Europos lygmeniu **Tarpusavio mokymosi programa** užimtumo srityje siekiama skatinti tarpusavio mokymąsi visais valdymo lygmenimis ir didinti veiksmingiausių politikos priemonių mainus⁸⁶.

2013 ir paskesniais metais Tarpusavio mokymosi programoje daug dėmesio galėtų būti skiriama žinių apie „Jaunimo garantijų“ programas mainams tarp valstybių narių, kurių nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupės yra panašaus pobūdžio ar kurios susiduria su konkrečiais atvejais, susijusiais su daug kliūčių turinčiomis grupėmis. Taigi šia programa būtų užtikrinta, kad visi atitinkami visų valstybių narių suinteresuotieji subjektai žinotų apie veiksmingiausias politikos kryptis ir priemones, ir ji padėtų patobulinti būsimų „Jaunimo garantijų“ programų rengimą ir įgyvendinimą.

Europos Komisija taip pat toliau stebės – per Europos viešųjų užimtumo tarnybų tinklą, – kaip įsisavinamos ir įgyvendinamos „Jaunimo garantijų“ programos ir, vertindama nacionalines programas, kaups patirtį. Be to, siekiant išvengti sutapimų, – ir turinio, ir laiko, – ateityje Tarpusavio mokymosi programa bus glaudžiau koordinuojama su socialinio atvirojo koordinavimo metodu, Valstybinių užimtumo tarnybų dialogu ir, kai tinkama, kitais Komisijos remiamais mainais.

Tarpusavio mokymosi procese taip pat bus atsižvelgta į ne ES įgytą patirtį, kuri galėtų būti naudinga. Be to, šiame procese bus siekiama skatinti aktyvesnį kitų suinteresuotųjų subjektų, visų pirma socialinių partnerių, taip pat nevyriausybinų organizacijų, akademinų įstaigų, tarptautinių organizacijų ir t. t., dalyvavimą ir didesnę jo mastą, kad rezultatai būtų skleidžiami plačiau.

2012 m. rugpjūčio 20 d. Komisija paskelbė kvietimą teikti paraiškas pagal **parengiamuosius Europos Parlamento veiksmus** dėl „Jaunimo garantijų“ programų, kuriems skirtas 4 mln. EUR finansavimas. Šio kvietimo tikslas – remti partnerystę pagal „Jaunimo garantijų“ programų projektus nacionaliniu, regionų ar vietos lygmeniu įgyvendinant į jaunimą orientuotas aktyvumo skatinimo priemones.

Iš patirties, kuri bus įgyta įgyvendinant pagal šį kvietimą atrinktus projektus, valstybės narės galės pasisemti žinių apie įvairias programas, modelius ir praktines rekomendacijas nustatant „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, kad ateityje būtų galima nustatyti jaunimui ir integracijai į darbo rinką svarbias Sąjungos finansavimo programas ir pakloti pamatus tolesniems ESF veiksmams. Komisija surengs vertinimo konferenciją, į kurią bus pakviestos visos valstybės narės (visų pirma ESF vadovaujančiosios institucijos), ir joje visoms valstybėms narėms pristatys įgyvendinus šį kvietimą nustatytas įvairias programas, modelius ir praktines rekomendacijas; Komisija tikisi, kad valstybės narės visokeriopai pasinaudos finansuotų projektų rezultatais.

⁸⁶ Pvz., 2011 ir 2012 m. Tarpusavio mokymo programoje buvo svarstyta, kokiais būdais užtikrinti greitą jaunimo, taip pat, pvz., aukštą kvalifikaciją turinčių jaunuolių ir jaunuolių, baigusiu dvejopo mokymo sistemos kursą, perėjimą iš švietimo (mokymo) sistemos į darbo rinką.

Europos socialinės ekonominės srities tyrėjai jau ilgą laiką jaunimo nedarbui ir jaunimo socialinės atskirties aspektams (ir įtraukties potencialui) skiria daug dėmesio. Įgyvendinant šiuos įvairius projektus nustatyti faktai neseniai buvo apibendrinti politikos apžvalgose⁸⁷, kuriose, be kita ko, pateikiamos tyrimų išvados ir politikos rekomendacijos dėl užimtumo, švietimo ir mokymo, jaunimo ir socialinės politikos krypčių.

Paskutiniaisiais Septintosios bendrosios programos metais įgyvendinant Socialinių ekonominių ir humanitarinių mokslų programą paraginta įgyvendinti plataus masto integruotą tyrimų projektą „Jaunimo nedarbo problemos Europoje sprendimas“⁸⁸. Šio projekto tikslas – įgyti išsamų supratimą, kas lemia labai didelius jaunimo nedarbo rodiklius, ir įvertinti darbo rinkos politikos priemonių, kuriomis siekiama šį reiškinį sušvelninti, veiksmingumą.

„Jaunimo garantijų“ programų vertinimas ir nuolatinis tobulinimas

Visus veiksmus ir programas, kurios padeda nustatyti „Jaunimo garantijų“ programas, stebėti ir vertinti būtina ir nacionaliniu, ir ES lygmeniu. Tai iš tikrųjų leis nuolat gerinti esamas programas ir papildys politikos priemones, kurios turi būti įgyvendinamos jaunimo nedarbui Europoje mažinti.

Tokio pobūdžio veiksmų kol kas atlikta nedaug. Dvylikos dalyvaujančių valstybių narių⁸⁹ viešosios užimtumo tarnybos pareiškė, kad keletas tam tikrose šalyse buvusių atvejų (kaip antai Austrijoje ar Prancūzijoje) atskleidė galimybes stebėti pagalbos gavėjus prieš pradėdant jiems taikyti priemonę ir pradėjus ją taikyti; tokia stebėseną ne tik leido įvertinti priemonių rezultatus, bet ir padėjo nustatyti ekonomiškai efektyviausias iniciatyvas.

Tačiau manyta, kad daugelyje šalių dėl duomenų apsaugos reikalavimų tokiu mastu rinkti duomenų neįmanoma, taigi tai parodė, jog reikia tikslingesnių vertinimo tyrimų ar kontrolinių bandymų.

Be to, net ir vertinimo sistemas turinčiose šalyse vis dar reikia įrodymų bazę tvirtiau susieti su tuo, kaip naudoti nustatytus faktus organizacinio mokymosi srityje ir rengiant (būsimą) politiką.

Jungtinėje Karalystėje įsteigtas Jaunimo perėjimo iš mokyklos į darbo rinką analizės centras (angl. *Centre for the Analysis of Youth Transitions*, CAYT), kuris renka duomenis apie jaunimo perėjimą iš mokyklos į darbo rinką ir padeda formuoti pagrindines vyriausybės politikos priemones, kaip antai dėl dalyvavimo švietimo ir mokymo sistemoje amžiaus didinimo iki 18 metų. CAYT – tai priemonė, kuria Jungtinė Karalystė siekia pagerinti supratimą apie tarpinį laikotarpį tarp vaikystės ir pilnametystės ir apie tai, kaip laikui bėgant jis keičiasi, ypatingą dėmesį skiriant tam, kaip tai gali parodyti galimą įvairių intervencinių politikos priemonių veiksmingumą.

Eurofound neseniai paskelbė trumpą ataskaitą⁹⁰, kurioje vertinama Švedijos ir Suomijos patirtis įgyvendinant „Jaunimo garantijų“ programas ir atkreipiamas dėmesys į tai, kaip galima vertinti programų privalumus ir trūkumus.

⁸⁷ Politikos apžvalgos „Nauji įgūdžiai ir darbo vietos Europoje. Siekiant visiško užimtumo“ (angl. *New skills and jobs in Europe: Pathways towards full employment*) ir „Visuomenės pakraštyje esančio jaunimo socialinė įtrauktis“ (angl. *Social inclusion of youth on the margins of society*) (Europos Komisija, 2012 m.)
http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/new-skills-and-jobs-in-europe_en.pdf,
http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/social-inclusion-of-youth_en.pdf.

⁸⁸ SSH.2013.1.2-1. „Jaunimo nedarbo problemos Europoje sprendimas“ (angl. *Overcoming youth unemployment in Europe*) (ES finansavimas: nuo 4 000 000 EUR iki ne daugiau kaip 5 000 000 EUR).

⁸⁹ AT, BE, DE, DK, EL, FR, HU, IT, LT, LU, NL, PL ir Norvegija (žr. 46 išnašą).

⁹⁰ *Eurofound* (2012 m.), „Jaunimo garantijų“ iniciatyva. Suomijos ir Švedijos patirtis.

Siekdama toliau vertinti veiksmus ir programas, padedančias nustatyti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, Komisija taip pat bendradarbiaus su atitinkamomis organizacijomis partnerėmis, kaip antai *Eurofound*, TDO ir EBPO, kad, atsižvelgiant į tai, kokios priemonės veiksmingos, kur jos veiksmingos, kodėl ir kam, būtų galima rengti labiau faktais paremtas politikos ir įsikišimo priemones, ypatingą dėmesį skiriant lyčiai ir jaunimo įvairovei, ir taip užtikrinti veiksmingą išteklių naudojimą bei teigiamą investicijų grąžą.

Informuotumo didinimas

Siekiant užtikrinti, kad visi jaunuoliai visose valstybėse narėse greičiau pradėtų naudotis „Jaunimo garantijų“ iniciatyva, būtina užtikrinti, kad apie šias programas būtų plačiai žinoma. Siekiant remti tokių programų įgyvendinimą, jų veikimo būdus ir būdus, kuriais jaunimas gali naudotis šių programų teikiama galimybėmis, reikės imtis informuotumo didinimo veiklos.

Su „Jaunimo garantijų“ iniciatyva susijusią informaciją, žinoma, skleis – ir ES, ir nacionaliniu lygmeniu – jaunimo organizacijos, jaunimo informavimo tarnybos, viešosios užimtumo tarnybos, profesinės sąjungos ir kiti susiję suinteresuotieji subjektai.

Socialinė žiniasklaida (pvz., *Facebook*) akivaizdžiai yra paprasta priemonė užmegzti ryšį su jaunimu. Tačiau galima numatyti ir informavimo kampanijas, kuriose naudojamos labiau tradicinės žiniasklaidos priemonės (televizija ir, pvz., specializuoti jaunimo kanalai, radijas, rašytinė spauda, jaunimo spauda ir t. t.), nes jose taip pat gali būti orientuojamasi į tėvus, kurie gali paremti savo vaikus, kai jiems, pvz., reikia registruotis užimtumo tarnyboje.

Siekdama užtikrinti, kad žmonės žinotų apie atnaujintą garantijų programą, ir įpareigoti susijusius veikėjus (valstybės tarnautojus, verslininkus, darbo rinkos sąjungas, jaunimą, tėvus ir kt.) ją įgyvendinti, Suomijos darbo ir ekonomikos ministerija surengė reklaminę akciją ir rugsėjo–spalio mėn. aplankė 15 miestų. Šia kelione taip pat buvo siekta pasinaudoti kaip platforma, kuria remdamosi vietos institucijos galėtų sukurti tinklą, kad „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos įgyvendinimas būtų koordinuojamas vietos lygmeniu. Į šią veiklą taip pat buvo įtraukti gerosios patirties vadovas, interneto svetainė⁹¹ (suomių, švedų, o netrukus ir anglų kalbomis) ir trumpas vaizdo įrašas ir jai buvo skirta maždaug 100 000 EUR.

Komisija savo ruožtu naudosis Europos jaunimo portalu ir palaikys ryšius su esamomis informavimo kampanijomis, kaip antai „Judus jaunimas“⁹², „Už įvairovę, prieš diskriminavimą“⁹³ ir „We Mean Business“⁹⁴, „Jaunimo garantijų“ iniciatyvai visoje ES propaguoti.

⁹¹ www.youthguarantee.fi.

⁹² <http://europa.eu/youthonthemove>.

⁹³ www.stop-discrimination.

⁹⁴ <http://we-mean-business.europa.eu/>.

ANNEX 1

Youth-related measures currently in place in Member States and Croatia

C/try	Vocational training, Apprenticeship Traineeship measures	Early intervention and activation measures	Labour market integration measures, including subsidies to employers
AT	<p>“<i>Training Guarantee</i>” for apprentices: young people until the age of 18, who cannot find a company-based apprenticeship, are given the opportunity to learn an apprenticeship trade in a supra-company training institution.</p> <p>“<i>Production Schools</i>”: reintegrating young people having dropped out from school or from an apprenticeship into the education and training system and the world of work.</p> <p>“<i>Apprentice Coaching</i>”, pilot project starting in Upper Austria, Styria, Tyrol and Vienna: additional support to apprentices and to companies offering apprenticeship places incl. legal advice services, mediation and crisis intervention; training manuals for some important sectors with best practice examples about ways of designing training within a company; central clearing office for final apprenticeship exams and a certificate for examiners are being developed.</p> <p>PES supports the integration of disadvantaged groups and young women who take up apprenticeships in male-dominated professions.</p>	<p>“<i>Youth Coaching</i>”: early intervention against school drop-out and supporting young people (in their last year of compulsory education, NEETs until 19 and those with special educational needs or disabilities) in their transition from school to work - 2012 pilot project in Vienna and Styria, to be extended to the rest of Austria in 2013.</p>	<p>“<i>Youth Placement Foundations</i>” Companies having trouble to find adequate staff for certain posts cooperate with PES in finding the best suitable participants among unemployed (19-24) in order to subsequently provide them with closely job-related qualification measures (enrolment has only just started).</p> <p>Alongside basic subsidies, quality-related and labour market-related incentives are offered to encourage employers to establish additional apprenticeship places and improve the quality of training for the about 130,000 apprentices per year.</p>
BE	<p>End of July 2012, the <i>Federal government</i> budgeted the means to create 10,000 subsidised traineeships as of 2013 for youngsters exiting the education system without a secondary education degree, to be implemented in close cooperation with the regions.</p>	<p><i>Brussels-Capital region</i>: funded actions targeting young people.</p> <p><i>Flanders</i>: ESF funded “<i>Work@telier</i>” targeted at long-term unemployed youth, and measures for work</p>	<p>The <i>Federal government</i> has also committed the resources necessary to increase the existing reductions of social security contributions for low-qualified young job seekers as of 2013. A new social security contribution reduction will be</p>

	<p>Support for apprenticeships in all regions and communities, notably through various schemes of subsidised “<i>Individual Vocational Traineeships</i>”.</p> <p><i>Flanders</i>: renewed “<i>Career Agreement</i>” (2012-2014) provides for closer follow-up of low-skilled youth. As of January 1, 2013, young people with no degree, who did not manage to build up any significant work experience, will be guided towards existing vocational training, in-company training and/or apprenticeship schemes. The ambition is to have the entire target group participate in an intensive activation trajectory (work experience or vocational training) by June 2013.</p>	<p>placement and traineeships to early school leavers.</p> <p><i>German-speaking Community</i>: ESF programme includes 15 different initiatives focused on young job seekers.</p> <p><i>Walloon Region</i>: ESF funded support to young people, in particular through individualised guidance (former Job Tonic initiative).</p>	<p>introduced for medium qualified youngsters.</p> <p>Regional governments subsidise the apprentice's wages and social contributions provided certain conditions with regard to training and ulterior employment are met (concrete modalities and support vary by region and target group).</p>
BG	<p>Under the ESF-supported Human Resources Development Operational Programme (HRD OP) there are four on-going operations promoting youth traineeships (targeting secondary school and university students), including for disadvantaged groups.</p>	<p>An Agreement on exchange of information between the Ministry of Education, Youth and Science (MEYS) and the Ministry of Labour and Social Policy (MLSP) was signed in July 2012 to facilitate the implementation of the “European Youth Guarantee”. Within four months of leaving school, young people will be offered employment mediation services, training and subsequent employment.</p>	<p>A recently signed (June 2012) national agreement “First job” has united the efforts of the government and the social partners towards increasing youth employment by promoting opportunities for a first professional experience.</p>
CY	<p>Under the ESF co-financed Operational Programme, post-secondary Institutes of Vocational Education and Training are to be established (Ministry of Education and Culture).</p> <p>A subsidy scheme co-financed by the ESF and implemented by the Cyprus Productivity Centre (CPC) to promote the employment and in-company training of apprenticeship students.</p> <p>“<i>Scheme for the Job Placement and Training of Tertiary Education Graduates</i>”: consolidated programme operated by Human Resource Development Authority (HRDA) for the integration of highly qualified young people into the labour market by providing on-the-job experience in a company for a period of 12 months.</p> <p>Training programmes for the unemployed:</p>		<p>HRDA subsidises wages paid by employers to apprentices who attend classes in technical schools; also funds the practical training of final year students who follow the practical direction of technical schools; and subsidises enterprise-based practical training of students of the Higher Hotel Institute of Cyprus.</p>

	<p>- Under accelerated initial training programmes for newcomers and other unemployed people in occupations currently in demand, priority is given to those up to age 25;</p> <p>- Under scheme for improving the employability of the unemployed through training and work experience programmes (with ESF support), at least 30% of participants should be under 30.</p>		
CZ	<p>“<i>Traineeships in Companies - education through practice</i>”, a new ESF-funded project (09/2012-10/ 2014) providing internships in companies for several months, in sectors of the future, involving mainly graduates, but also other groups who lack work experience to complete their skills profiles. If successful, the internships might become a 'standard' offer of assistance to the unemployed.</p>	<p>The “Individual Action Plan” defines the procedure and timetable for implementation of measures to increase job opportunities. It is elaborated and signed if a job applicant is registered as unemployed continuously for more than 5 months.</p>	
DE	<p>The “<i>National Training Pact</i>” aims at increasing the educational attainment of young people. It aims at offering a training or apprenticeship option to every young person who is interested in vocational training and who fulfils necessary requirements.</p> <p>“<i>Entry-level qualifications</i>” offer 6 to 12 months of company-based pre-training courses in order to qualify individuals for apprenticeships and to improve the matching between applicants and companies.</p>	<p>Some 2,000 schools can now profit from the assistance of career start coaches under the “<i>Career Entry Support</i>” programme to help their students successfully complete the transition to career training.</p> <p>Public Employment Services (PES) support young people in preparing and obtaining qualifications needed on the labour market, including those with disabilities.</p> <p>“<i>Initiative to Support Structural Change</i>”: low-skilled to acquire vocational qualifications or learn employable skills via modular courses, if full vocational programme is not completed in one go.</p> <p>The “<i>Abschluss und Anschluss – Bildungsketten bis zum Ausbildungsabschluss</i>” initiative aims to support young people entering the workforce and to prevent long transition periods from school to work.</p>	<p>Companies participating in the “Entry-level qualifications” receive up to EUR 216 per month to cover the social security contributions for trainees.</p>
DK	<p>Since 2009, the Danish Parliament has agreed upon five agreements focusing on increasing training places in companies. The latest agreement from November 2011 (Increased efforts for more company training places in</p>	<p>Young people under 30 are entitled to a first interview at a jobcentre within one month of unemployment. Everyone has a right – and duty – to receive active labour market measures within three months of unemployment. Young</p>	<p>Bonus of up to EUR 9,333 to private and public employers who enter into a training agreement with a trainee.</p>

	<p>2012') entails the creation of 7,400 internships and 3,000 school-based training positions in 2012 (a 25% increase compared to 2009).</p> <p>The 2013 draft budget agreement, proposed by the Danish Government, provides that an "education and apprenticeship guarantee" should be offered within the vocational youth education system.</p>	<p>people under 25 receive lower benefits in order to create an incentive to take up education or find a job.</p> <p>The August 2012 proposal for a "Youth Package", to be implemented in 2013, includes help for more young people (18-30) to be in education, internship or work, including inter alia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bridging education programmes for uneducated young people; - placing internship consultants in schools to help young people find an internship; - allocating funds for long-term unemployed skilled and un-skilled young people; - developing graduate job partnerships. <p>In order to increase the employability of young people and lower the drop-out rates, the Danish Government proposed to better target vocational youth education towards the needs on the labour market.</p>	
EE	<p>An apprenticeship training scheme offers unemployed people practical work experience and improve their professional skills and knowledge. Nine pilot projects are running for youth (16-29) without any professional education.</p> <p>Career counselling services and work practice schemes provided by the PES for young job-seekers.</p>	<p>Under the EuroPlus Pact 2012, programmes will be developed to offer formal education to young people aged 16-29 who lack specialised education, as well as for outreach to at-risk youth and their inclusion in active labour market measures and education.</p> <p>ESF-funded KUTSE programme invites students who have dropped out from vocational education back to school to finish their studies.</p> <p>ESF-funded TULE programme allows university drop-outs to finish their higher education studies free of charge.</p>	<p>Wage subsidy is the main incentive measure for employers to recruit long-term unemployed people; more favourable conditions for young unemployed (16-24).</p>
EL	<p>Various schemes largely co-financed by ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - career guidance services offered by vocational training 	<p>Job search assistance to unemployed youth through the Greek Manpower Organisation (OAED).</p>	<p>Preparation of an action plan consisting of targeted interventions to boost employment and entrepreneurship among young people, to be mainly supported with funds under the Greek</p>

	<p>and tertiary education institutions;</p> <p>- acquisition of first work experience for vocational education and training graduates.</p> <p>On-going ESF co-funded operation offering work-based training opportunities for students in upper secondary, post-secondary and tertiary education.</p> <p>The Ministry of Education, Religious Affairs, Sport and Culture operates work-based training schemes for tertiary education, as well as for vocational training students.</p> <p>An ESF co-financed scheme for post-secondary maritime education students is also running.</p>		<p>National Strategic Reference Framework 2007 – 2013.</p> <p>Employment subsidy schemes:</p> <p>OAED provides incentives to employers to accept students for internships (where the employer pays 80% of the wage of an unskilled worker to the trainee and OAED reimburses the employer up to 50% of the total amount/wage paid).</p>
ES	<p>The Spanish system provides for concrete measures regarding apprenticeship and training, such as the "on the job training contract" and a new "training account" for each young unemployed.</p> <p>Since 2011, law introduced traineeships in enterprises without the obligation of subsequent job offer, for 3-9 months, aimed at young unemployed (18-25) with a specific academic degree or a professional accreditation certificate. Participants receive a grant for at least 80% of the current minimum wage (EUR 641/ month).</p> <p>The labour market reform of February 2012 introduced a "training and learning contract" (1-3 years) which foresees a system of alternating remunerated work and vocational training activity, for young workers (16-25) lacking professional qualification and seeking for an internship.</p> <p>Royal Decree implementing a contract for training and learning and providing the basis of dual vocational training.</p>	<p>ESF co-finances specific measures for disadvantaged young people, mainly through the national OP Fight against Discrimination.</p> <p><i>Envisaged:</i> reallocation of ESF financing towards actions to support the employability of young people; to support public employment services to reinforce the measures to combat early school leaving and promote vocational training; to explore the possibility of pilot projects for dual vocational training.</p>	<p>The labour market reform of February 2012 established a new individual right to professional training (20 hours per year).</p>
FI	<p>More study places in vocational education, regional redistribution of the study places according to changes in age groups, changes of the acceptance criteria for vocational education & training. The "Education Guarantee" includes</p>	<p>A revamped "Youth Guarantee" in 2013: each person younger than 25 and each recent graduate under 30 will be offered work, a traineeship, or a study, workshop or labour market rehabilitation place, within 3 months of</p>	<p>The apprenticeship training pilot project supports both the training organiser and the employer (EUR 800/month) by providing additional</p>

	<p>an apprenticeship training pilot project's aiming to develop apprenticeship training into a suitable form of training for young basic education graduates.</p>	<p>becoming unemployed.</p> <p>The Guarantee also includes an “<i>Education Guarantee</i>”: each comprehensive school graduate will be guaranteed a place in further education, workshop activity, rehabilitation or similar.</p> <p>A temporary “<i>Skills programme for young adults</i>” (2013-2016): additional places will be targeted to those (20-29) who have only attended comprehensive school.</p> <p>Youth outreach work as early as possible towards those under 29 at risk of exclusion directing them to low-threshold services that promote their growth and independence as well as access to education and work.</p> <p>“<i>Youth workshops</i>” provide young people with the opportunity to work under guidance and support as well as a tailored pathway to education, help towards completing one’s education by working together with the education provider, or support finding employment through the open labour market.</p> <p>More training, language courses and counselling will be provided to reduce the NEET risk among young immigrants.</p> <p>Additional resources and more career counselling for young job seekers in the employment offices, increased municipal responsibility in counselling comprehensive school graduates.</p>	<p>resources.</p>
<p>FR</p>	<p>“<i>Contrat d'apprentissage</i>” (apprenticeship contract) for young people from ages 16 to 25.</p> <p>“<i>Contrat de professionnalisation</i>” for young people of 26 or more.</p>	<p>The “<i>Ecoles de la deuxième chance</i>” (“second-chance schools”) target young people under 26 who left the education system without a diploma or professional skills.</p> <p>20 Centres “<i>Défense deuxième chance</i>” offer guidance and training to young people with no skills or diploma, managed by the “<i>Etablissement public d’insertion de la Défense</i>” and placed under the authority of the Ministry of Defence. Since February 2012, extended to young,</p>	<p>New measures in 2011 to foster apprenticeships and work-training combinations (“<i>alternance</i>”) for young people, mostly consisting of financial incentives to enterprises and more flexibility.</p> <p>Apprenticeships in enterprises are based on a system of quotas: in case of an insufficient number of apprentices, the company has to pay a fee. Since</p>

		<p>underage offenders.</p> <p>Existing schemes targeting low-skilled young people with personalised support:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "<i>Contrat d'insertion dans la vie sociale</i>" (CIVIS) is a contract between a young person and a local authority ("<i>mission locale</i>"), responsible for integrating young people both professionally and socially. - "<i>Contrat d'autonomie</i>", consisting in guidance towards employment, a training leading to qualifications or entrepreneurship, within six months, is present in 11 French "<i>départements</i>" where young people face major difficulties in accessing employment. 	<p>March 2011, this quota has been raised.</p> <p>Two major reforms of the new government target unemployed and disadvantaged young people:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 150,000 full-time "<i>Emplois d'avenir</i>" (in 2013-2014) for young people (16-25) with no or low qualification, living in urban or rural deprived areas with highest youth unemployment rates. The State will pay for 75% of the young person's gross remuneration for three years - "<i>Contrat de génération</i>", to promote both young and older workers' employment, by providing training for young people (under 30) delivered by senior colleagues.
HU	<p>The "Traineeship programme" gives opportunities to young career starters to gain work experience as trainees in SMEs.</p>	<p>Advisory system and career services will be provided to students and pupils in order for them to better plan their education path and prevent early drop-outs.</p> <p>Job-seekers receive a tailor made support including training, employment subsidies and job-search assistance. According to recent plans, housing subsidy will be introduced in order to promote mobility among others of young people. Young job-seekers will represent 23% of the participants.</p>	
IE	<p>A number of apprenticeships are up running.</p> <p>Traineeship programmes provide entry-level occupation-specific training and integrate formal training from the Irish National Training and Employment Authority (FÁS) and workplace coaching with a host employer. All programmes are fully certified. Traineeships are open to all unemployed people, including young job seekers.</p> <p>The national "<i>JobBridge</i>" programme provides work</p>	<p>Young people, who are unemployed, once they have been on the Live Register for three months, are referred to the employment service for a guidance interview and additional support in order to identify and address specific difficulties they face in securing employment. The aim is to profile newly unemployed people when they enter the Live Register, as a basis for immediate referral of those most needing assistance.</p>	<p>"<i>Pathways to Work</i>" is to provide those who are unemployed with the appropriate training and skills to avail of the job opportunities, which will arise as the economy recovers.</p> <p>"<i>Action Plan for Jobs</i>" will support the creation of 100,000 net new jobs by 2016)</p>

	<p>experience placements for 6-9 months</p>	<p>Young people leaving education with Leaving Certificate or higher qualifications who face difficulty in finding work can register with the employment service for assistance with job search.</p> <p>For early school leavers (under 18 years and with no Leaving Certificate) who seek to register with the employment service, the emphasis is on encouraging them to stay on at school and complete it. If this is not possible, they can register and may be referred to specific training programmes, such as Community Training Centres or “Youthreach”.</p> <p>More education and training places will be provided in the higher education, further education and training sectors. These places will include provision for school leavers.</p>	
IT	<p>Education and apprenticeship guarantee to young people within the vocational education system.</p> <p>2011 national reform on apprenticeships:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ESF funded AMVA programme (“<i>Apprendistato e Mestieri a Vocazione Artigianale</i>”): support to employment services, identification of skills requirements, promotion of apprenticeships; - FIXO programme (“<i>Formazione e Innovazione per l’Occupazione</i>”) to facilitate school-to-work transition by providing guidance services and other active labour market policies. <p>Labour Market Reform includes promotion of apprenticeships as the main route to employment and better regulation of traineeships.</p> <p>Several regions have also taken measures to promote apprenticeships.</p>	<p>After June 2012 Labour Market Reform, public employment services must provide people, within 3 three months after losing their job, with a set of basic services (including vocational training).</p> <p>Labour Market Reform includes new provisions to combat early-school leaving and improve the situation of NEETs.</p> <p>Almost all regions address the situation of NEETs: providing orientation and guidance to promoting transition to work (e.g. by increasing participation to apprenticeship-like vocational training), and fostering self-employment.</p>	<p>Incentives to hire young people in almost all regions.</p> <p>Incentives for apprenticeship places to companies under AMVA.</p> <p>Companies can receive support to hire apprentices in higher education or research.</p>

	Additional budget for work placements of up to 6 months for young people (24-35) in the four convergence regions (Campania, Puglia, Calabria and Sicily).		
LV	<p>Three ESF co-funded projects to facilitate traineeships and apprenticeships:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>“Training and practice for State Employment Agency assistants”</i>: within which young unemployed participate in 5-day theoretical training and then are have an 18 month internship at the SEA. - <i>“Support to volunteer work”</i>: young people participating in voluntary work activities thus improving their competences and competitiveness. - <i>“Workplace for young people”</i>: young unemployed people get employed for a trial period of up to 9 months in order to acquire work experience and to continue in permanent employment after the trial; priority to young people who have been unemployed for more than 6 months, who are trying to return to the labour market after a break for childcare reasons or who are disabled. Employment is based on a work contract remunerated at no less than the national minimum wage, while the employer should pay social contributions. <p><i>“Youth workshops”</i>: allowing to try three different vocational fields (for maximum 3 weeks each), will be introduced at the end of 2012.</p> <p>Latvian students in Valga Vocational education centre (to obtain professional qualification beginning from 2012-2013) supported via cooperation agreement between Latvian Ministry of Education and Science and Estonian Ministry of Education.</p>	<p>ESF supports improvement and implementation of vocational education programme; promotion of primary vocational education; support measures for reducing social exclusion of youth and integration of disabled youth into education.</p> <p>National measures to improve education programmes for primary schools (introduction of new education content is planned starting with 2013/2014 academic year); development of general education programmes for distance learning; promotion of career consulting in 11 vocational schools to reduce number of early school leavers; informative measures on creative and innovative youth initiatives and youth work; general training measures for youth.</p> <p>Swiss Financing Instrument cooperation project <i>“Support for Development of Youth Initiatives in Peripheral or Disadvantaged Regions”</i>: 10 seminars organised in 2012 for young people (incl. unemployed) on stimulation of youth initiative and activity.</p>	Under <i>“Workplace for young people”</i> employers receive a subsidy to cover payment of the young person and a contribution to the costs of a trainer.
LT	In April 2012, ESF project <i>“Integration into Labour Market”</i> was refocused on young people, offering vocational training programmes to about 6,000 young		

	<p>people.</p> <p>Reallocation of ERDF towards actions dedicated to young entrepreneurs and various business services for young people.</p> <p>Several ESF projects, implemented by Ministry of Education and Science, to create modern traineeship organisation models (systems) for undergraduate students and students of integrated studies in companies and (or) non-profit organisations; also including preparation of students' supervisors (tutors).</p> <p>Several ESF projects to improve study programmes and traineeships: e.g. for postgraduate students to go through a complementary traineeship in educational institutions, in Lithuanian or European companies or foreign universities.</p> <p>Several ESF projects to improve the qualification of scientists and other researchers, offering additional scientific practices, scientific research projects and traineeships for doctoral students in foreign scientific centres.</p>		
LU	<p>Specific contracts to help young people acquire practical experience (i.e. "<i>Initial Employment Contract-Practice</i>").</p>	<p>In the frame of future action plan for youth employment, a Youth Guarantee ("<i>Garantie Jeune</i>"): a job, an apprenticeship or a tailor-made training scheme in the first four months after unemployment registration.</p> <p>The "<i>Action locale pour les jeunes</i>" (Ministry of Education) is in charge of "<i>Second Chance School</i>" which opened in 2011 for school leavers (16-24) who face difficulties to return to the education system; education individualised and support reinforced between 1 and 4 semesters according to individual needs.</p> <p>Envisaged measures:</p> <p>- "Social" training of two months followed for the (very) unqualified young job seekers (18-25): by either returning to education, doing practical experiences in employment</p>	<p>New temporary financial incentives for employers in order to increase the number of apprenticeships (from 27% to 40%), applying only to apprentices studying for a "Certificate of professional capacity" ("<i>Certificat de capacité professionnelle</i>").</p>

		<p>(like an apprenticeship), or other outcomes according to individual needs;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orientation and professional initiation courses for the under 18 years old who cannot access directly the professional education system, as well as promotion of language courses organised by associations and communes; - Creation of a “<i>Maison de l’Orientation</i>” (Counselling House): regrouping key public orientation services in a same place and thus allowing better coordination and creating synergies. 	
MT	<p>The <i>Employment and Training Corporation</i> (ETC) manages the “<i>Extended Skills Training Scheme</i>” (ESTS) and the “<i>Technician Apprenticeship Scheme</i>”(TAS): apprenticeship format is a combination of on-the-job and off-the-job training.</p> <p>Traineeships are also organised under the ESF funded “<i>Employability Programme</i>”.</p>	<p>ETC manages:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “<i>Youth Employment Advisors</i>” who offer individualised career guidance and personalised action plans for employment; - <i>Work Trial Scheme</i>: targeting young jobseekers (16-24); - <i>Bridging the Gap Scheme</i> offering registered disabled people, including young ones, a period of work exposure with an employer to enable them to demonstrate the skills needed for a particular job. <p>ESF funded <i>Youth Employment Programme</i> to increase the employability of young people and facilitate their labour market integration.</p>	
NL	<p>Apprenticeships or traineeships are mandatory in secondary vocational education; not mandatory, but recommended in higher education.</p> <p>Education and business are brought together in the Foundation for cooperation on vocational education, training and the labour market (SBB), aiming to optimise connection between the education system and the labour market.</p>	<p>The Dutch government has implemented a range of general measures with a special focus on improving the transition from education to work and to prevent early school leaving.</p> <p>Recently adopted: an integrated regional approach in which municipalities, educational institutions, companies (the labour market) and youth care institutions work together in order to help vulnerable youth in their transition from school to work and to prevent early school</p>	

	<p>In order to ensure quality, it is required by law that the institutions providing apprenticeships/traineeships are accredited for offering a good and safe working and learning environment.</p>	<p>leaving.</p> <p>Municipalities are made increasingly responsible in the process of combating youth unemployment given their ability to adapt to local labour markets and regional conditions.</p> <p>Youth care and outreaching programmes are available especially for vulnerable youth, for example from families facing multiple risks.</p>	
PL	<p>Traineeships and apprenticeships are financed from national resources for unemployed people up to the age of 25 or for unemployed graduates up to age 27.</p> <p>Apprenticeship voucher (through programme “<i>Youth on the labour market</i>”) for young unemployed, who will find an apprenticeship place. The employer, who accepts an apprentice, has to employ this person for the next 6 months.</p> <p>ESF also supports traineeship and apprenticeship schemes.</p>	<p>Public Employment Services (PES) offered various vocational activation instruments to unemployed young people.</p> <p>“<i>Youth on the labour market</i>” to prevent and combat youth unemployment (05/ 2012 - 11/2014): includes a number of activation measures for young people up to age 30 and registered in the PES.</p> <p>Support to young people at risk of social exclusion is delivered by the “<i>Voluntary Labour Corps</i>” operating within the structure of the PES.</p> <p>ESF Operational Programme includes the improvement of young people’s situation on the labour market, but no specific measures for NEETs; however priority given to inactive young people (15-24) or those at risk of social exclusion.</p>	
PT	<p>“<i>Impulso Jovem</i>” includes under ESF:</p> <p>- “<i>Employment Passports</i>”: professional traineeships for young people (18-30; up to 40 if in agriculture sector), registered at PES for at least 4 months; in key areas of the economy and which can promote territorial cohesion (ESF) and in the areas of industrialisation and innovation (ERDF); duration of 6 months with compulsory provision of vocational training and the attribution of an integration bonus in case a subsequent employment contract is signed.</p>	<p>“<i>Impulso Jovem</i>”, strategic programme to foster the employability of young people, launched in August 2012 and co-financed by ESF and ERDF that includes in particular measures to foster entrepreneurship and to support a national microcredit programme for young people.</p>	

	<p>- Professional traineeship programme in public administration;</p> <p>- Support to contracting via reimbursement of employer's social security contributions.</p>		
RO	<p>Young people can get a job opportunity for 1 to 3 years through an apprenticeship contract and the employer has the obligation to provide theoretical and/or practical training.</p> <p>ESF projects finance smoother transition from school to work through developing work skills of apprentices, students and young graduates in their first job.</p>	<p>National Employment Agency provides personalised services through solidarity contracts for young people (16-25) at risk of social exclusion.</p> <p>ESF HRD OP includes measures to prevent and reduce early school leaving of young people (15-24).</p>	<p>Employers, who agree to hire youth at risk, can receive grants of maximum amount of 75% of the average wage for a period of up to 2 years. They can also receive a monthly grant equal to 50% of the unemployment benefit if they hire young employees under an open-ended contract.</p>
SK	<p>Training can also be offered to young unemployed, with costs for accommodation and travel covered.</p> <p><i>“Graduate's practice”</i>: offering young graduates (up to 26) a possibility of getting a first job experience for up to 6 months for 20 hours per week.</p> <p>Vocational Education and Training (VET) in Slovakia formally does not foresee apprenticeships. The vocational part of VET is provided through schools and practical training centres. Apprenticeships in companies are exceptional since the legislative framework provides few incentives to employers to accept apprentices.</p>	<p>The <i>Act on Employment Services</i> covers active labour market measures for vulnerable groups, including young people (school leavers up to 25 who have completed education within the last two years).</p> <p>PES offer individual consultation services and prepare action plans for young people.</p> <p>For most vulnerable people living under the minimum income level, an activation allowance (63 EUR/month) is available: social assistance tool to help them to continue education or to maintain their employability by offering participation in small communal public works.</p>	
SI	<p><i>“First challenge”</i> launched in August 2012: to encourage employment of the unemployed and of first job seekers under 30.</p> <p><i>“On-the-job training”</i> is to obtain and strengthen the competences, knowledge, skills and aptitude of young unemployed (up to 30) who cannot find a job on the basis</p>	<p><i>“Learning for young adults”</i> project: for young unemployed up to 26, who left school, includes a number of activities to improve participants’ general and practical knowledge necessary for successful reintegration in school environment and everyday life.</p>	

	<p>of their existing work experience.</p> <p>Another project assists first-time job seekers with degree in social assistance in traineeships for a maximum period of 12 months in social welfare entities (humanitarian organisations, geriatric care centres and working with the disabled).</p>		
SE	<p>In autumn 2011, following adoption of the new Education Act, in vocational upper secondary education more time is devoted to vocational subjects in the curriculum. A ‘Vocational Diploma’ can be attained either through school-based vocational programmes, where at least 15 per cent is work-based training, or alternatively through apprenticeship programmes, where at least 50 per cent is work-based training.</p> <p>‘Extra’ budget in 2013 to combat youth unemployment, of which 80% should be used for funding additional student places in various regular education institutions to balance the weak economy and demand for labour. To be continued in 2014-16.</p>	<p>A “Job guarantee” aiming to provide young people up to 25 (registered at PES) with a job or training within 100 days of unemployment.</p> <p>Since the scheme has not achieved the activity and quality levels intended, the Swedish government has provided the PES, in 2012, with additional resources in order to increase the staff in charge of implementing the guarantee and already each staff member of PES has received less youth cases to handle in 2012 than in 2011.</p>	<p>State grants of up to EUR 2,750 per pupil/year, have been introduced to stimulate the provision of apprenticeship positions in more work places.</p>
UK	<p>Access to apprenticeships started in 2011 providing extra support and skills development open to NEETs.</p> <p>The “<i>Youth Contract</i>” provides:</p> <ul style="list-style-type: none"> - additional work experience or sector-based work academy places; - additional apprenticeship grants; - voluntary work experience places. <p>In <i>Northern Ireland</i>, Programme-led apprenticeships give school leavers of 16 and 17 (and up to 24 for those requiring additional support) the opportunity to gain a full apprenticeship qualification in a chosen skill area.</p>	<p>The “<i>Youth Contract</i>”, launched in April 2012, to help young people to prepare for and find long-term sustainable employment. It provides:</p> <ul style="list-style-type: none"> - additional support for Jobcentre Plus and for advisor time; - national Careers Services providing advice, guidance on careers, skills and labour market prospects. <p>In <i>Northern Ireland</i>, strategy towards NEETs of 16-18 and then of 18-24. “<i>Training for Success</i>” addresses personal and development needs and helps young people to gain skills and a vocationally related qualification at Level 1 in order to be able to gain employment or to progress to pre-apprenticeship or apprenticeship.</p>	<p>Employers benefit from the lower minimum wage rate for apprentices, which, at GBP 2,50 (+/- EUR 3,11) per hour, is much lower than that for other UK workers.</p> <p>The “<i>Youth Contract</i>” includes wage incentives to employers to recruit young people of 18-24. It also offers funding for private providers (paid by results) to target disengaged young people aged 16-17.</p> <p>In <i>Northern Ireland</i>, “employer-led” apprenticeships programme is partially financed by the European Social Fund.</p>

<p>HR</p>	<p>Occupational training for people with no work-experience is conducted, in which the participant receives financial aid from the CES.</p> <p>Planned: raising awareness of employment possibilities after secondary school education and improving the link between the labour market and the education system through apprenticeships and probationary employment.</p>	<p>The Croatian Employment Service (CES) pays special attention to career guidance for people with disabilities and other hard-to-reach groups as well as to vocational guidance of students with disabilities.</p> <p>As a measure to prevent long-term unemployment, CES is taking “early intervention” activities among which a set of vocational guidance services, such as information and counselling, aimed at students in their final years of school, VET or tertiary education.</p>	<p>In the occupational training scheme, the employer provides a mentor for the participant and is reimbursed on the obligatory monthly pension insurance contributions.</p> <p>Planned: development of incentives, tax reliefs and other incentives for recruiting young people (by introducing special credit lines and incentives for young entrepreneurs).</p>
------------------	---	---	---

II PRIEDAS

„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos veiksmai (įsikišimo priemonių), kurie gali būti remiami ESF lėšomis, pavyzdžiai

Priemonės	Konkretūs veiksmai (įsikišimo priemonių), kurie gali būti remiami ESF lėšomis, pavyzdžiai
<p>Aprėpties strategija ir ryšių centrai.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 8–9 konstatuojamosios dalys]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Viešųjų užimtumo tarnybų apsilankymai mokyklose. ➤ Mokymo kursai, kuriuos mokytojams rengia viešosios užimtumo tarnybos. ➤ Specializuotų jaunimui skirtų tarnybų, kaip viešųjų užimtumo tarnybų padalinių arba privačių rangovų, steigimas. ➤ Spausdintinės medžiagos platinimas jaunimo centruose arba jaunimui skirtuose renginiuose. ➤ Interneto ir socialinės žiniasklaidos naudojimas. ➤ Duomenų rinkimo sistemos. ➤ Reklaminės akcijos.
<p>Pagalba individualiai planuojant veiksmus.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 10 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Viešųjų užimtumo tarnybų darbuotojų mokymas. ➤ Sutarčių su specializuotais partneriais sudarymas.
<p>Galimybių mokyklos nebaigusiems ir nekvalifikuotiems jaunuoliams grįžti į švietimo ar mokymo sistemą ar dalyvauti vadinamosios antros galimybės mokytis programose sudarymas, įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikčių problemos sprendimas ir skaitmeninių įgūdžių gerinimas.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 11–13 konstatuojamosios dalys]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mokymo ir vadinamosios antros galimybės mokytis programos. ➤ Kalbų mokymas. ➤ Konsultavimas ir papildoma mokymo parama siekiant užtikrinti, kad jaunuoliai liktų švietimo ar mokymo sistemoje arba į ją sugrįžtų. ➤ Pagalba rizikos grupei priklausantiems jaunuoliams įgyjant reikiamą kvalifikaciją ir vidurinį išsilavinimą. ➤ Mokymasis darbo vietoje ir gamybinė praktika. ➤ Skaitmeninių įgūdžių mokymas. ➤ Mokymo pašalpos.
<p>Mokyklų ir užimtumo tarnybų raginimas skatinti jaunimo verslumą ir savarankišką darbą ir nuolat teikti konsultacijas šiais klausimais.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 14 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Užimtumo tarnybų darbuotojų ir mokytojų mokymo kursai. ➤ Verslumo mokymo programų parengimas ir diegimas vidurinėse mokyklose. ➤ Mokymo kursai jauniems bedarbiams.
<p>Tikslinių ir gerai suplanuotų darbo užmokesčio ir įdarbinimo subsidijų skyrimas siekiant skatinti darbdavius sudaryti jaunimui, ypač labiausiai nutolusiam nuo darbo rinkos, galimybes atlikti gamybinę praktiką ar gauti darbą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samdos kreditai, kuriais skatinama priimti jaunimą į darbą ar gamybinę praktiką (ESF parama subsidijų kreditams turėtų būti papildoma aktyvumo skatinimo priemonėmis, kaip antai praktiniu mokymu ir t. t.).

[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 17 konstatuojamoji dalis]	
<p>Užimtumo ir darbo jėgos judumo skatinimas sudarant jaunimui galimybes sužinoti apie darbo pasiūlymus, mokomąją ir gamybinę praktiką bei teikiamą paramą įvairiose vietovėse, tinkamos paramos persikėlusiesiems teikimas.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 18 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ EURES centrų veikla (ESF parama EURES daugiausia skatinamas įdarbinimas ir susijusios informacijos teikimo, konsultavimo ir orientavimo paslaugos nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis). ➤ Informacinės kampanijos. ➤ Parama konsultantams rengiančioms savanoriškoms organizacijoms. ➤ Parama jaunimo organizacijoms, dirbančioms su jaunais darbuotojais migrantais.
<p>Didesnio verslo steigimo paramos paslaugų prieinamumo užtikrinimas.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 19 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Užimtumo tarnybų, paramos verslui ir finansavimo teikėjų bendradarbiavimas (pvz., regioninės darbo mugės ir ryšių užmezgimo renginiai). ➤ Parama naujoms MVĮ. ➤ Parama savarankiškam darbui. ➤ Verslo įgūdžių mokymas, skirtas, pvz., bedarbiams, kartu skiriant verslumo dotacijas.
<p>Aktyvumo skatinimo programose nebedalyvaujantiems ir gauti pašalpų nebegalintiems jaunuoliams teikiamos paramos mechanizmų tobulinimas.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 20 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Parama jaunimo organizacijoms ir jaunimo tarnyboms. ➤ Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis, kurios palaiko ryšius su jaunimu. ➤ Stebėjimo sistemų kūrimas. ➤ Užimtumo ir mokymosi rėmimo paslaugos.
<p>Visų veiksmų ir programų, kuriomis padedama įgyvendinti „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, stebėjimas ir vertinimas, kad būtų galima rengti politikos ir įsikišimo priemonės, kurios būtų labiau paremtos faktais ir kuriose būtų atsižvelgta į tai, kokios priemonės veiksmingos, kur jos veiksmingos ir kodėl.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 23 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ekonomiškai veiksmingų iniciatyvų nustatymas. ➤ Kontroliniai bandymai. ➤ Analizės centrų kūrimas. ➤ Politikos modelių ir bandomųjų veiksmų rengimas, politikos priemonių bandymas ir integravimas (socialinės inovacijos ir eksperimentavimas).
<p>Visų šalių, kovojančių su jaunimo nedarbu, abipusio mokymosi veiklos nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu skatinimas, kad būtų pagerintas būsimų „Jaunimo garantijų“ programų rengimas ir įgyvendinimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Naudojimas Europos jaunimo užimtumo tinklu (iš ESF remiamas tarptautinis bendradarbiavimas organizacijoms ES lygmeniu keičiantis gerąja patirtimi, Komisijos lygmeniu teikiant ESF techninę paramą).

[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 24 konstatuojamoji dalis]	
<p>Visų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant atitinkamas užimtumo tarnybas, dalyvaujančių rengiant „Jaunimo garantijų“ programas, jas įgyvendinant ir vertinant, gebėjimų stiprinimas, kad būtų pašalintos visos vidaus ir išorės kliūtys, susijusios su politika ir tokių programų plėtojimo būdais.</p> <p>[„Jaunimo garantijų“ iniciatyvos rekomendacijos 25 konstatuojamoji dalis]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mokymo ir seminarų rengimas. ➤ Mainų programų rengimas ir komandiravimas į kitas organizacijas bendradarbiaujant tarptautiniu mastu.